THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURAY, JANUARY 23, 1971

LATVIJA
AMERIKA

7. N-RS. SESTDIENA, 1971. GADA 23. JANVĀRIS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevēja — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont. Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main. Waldstr. 28. West-Germany.

Amerikas latviešu jaunatnes apvienības valdes sēdes dalībnieki pie darba galda 9. janvārī Kalamazū. No kreisās: J. Pavasaris, L. Kleimanis, U. Roze, A. Bokalders, K. Driksna, M. Ramonovskis, Z. Ķezbers (stāv), U. Puķīte, M. Tīdemanis, V. Ūdenāne, I. Jansone, E. Kubuliņš, G. Bočka, A. Veinbergs un J. Cimpulis. Tālāk atsevišķi sēd E. Antons.
Foto: Fr. Ritums

Kādēļ Rīga neatbild?

ALJAs VALDES SĒDE KALAMAZŪ

Ja skalta Amerikas latviešu jaunatnes apvienības pirmo iepazīšanās sēdi, kas notika tūlīt pēc kongresa pērngada 29. novembrī Milvokos, tad 9. janvāra sēde E. Pavasara ģimenes mājā, Kalamazū, bija pēc kārtas otrā, bet praktiski pirmā darba sēde. To vadīja prdis Z. Ķezbers no Čikagas. Piedalījās vicepriekšsēži: J. Cimpulis no Ņujorkas, G. Bočka — Čikagas, A. Veinbergs — Grand Rapidiem, M. Ramonovskis — Mineapoles, L. Kleimanis — Ņujorkas un J. Pavasaris — Kalamazū, kasieris A. Bokalders — Ņudžersijas, biedrzinis U. Roze — Čikagas, sekretāres — I. Jansone — Čikagas un V. Ūdenāne — Detroitas; revizijas komisijas locekļi: pr-dis M. Tīdemanis — Kolumbas, E. Kubuliņš — Kalamazū un K. Drīksna — Lansingas, statūtu komisijas loc. U. Puķīte — Čikagas un vairāki viesi no Kalamazū un apkārtnes.

No 5 stundu garās darba sēdes visilgākais laiks tika veltīts politisko jautājumu apskatei un debatēm. Vicepriekšsēdis J. Pavasaris savā ziņojumā uzsvēra ALJAs aktīvo un straujo iesaistīšanos krievu izdotā lietuviešu jūrnieka S. Kudirkas lietā. Sadarbojoties ar Kalamazū jauniešu pulciņu un Rietummičigenas universitātes latviešu jaunatnes klubu Kalamazū, radīta īpaša kustība: „Operation Yellow Flounder Incident, Latvian Youth Movement for Human Rights", kur pieliktas ne tikvien jauniešu pūles un darbs, bet arī līdzekļi, kurus saziedoja Kalamazū latvieši. Par jauniešu aktivitātēm, rakstiem presē un demonstrācijām, ziņoja arī vicepriekšsēdis M. Ramonovskis no Mineapoles, pr-dis Ķezbers par Čikagas akcijām un J. Cimpulis par Ņujorku. Turpretim A. Veinbergs pastāstīja par jauniešu neveiksmēm Grand Rapidos, kur atsaucība izpalikusi gan no lakrakstiem, gan arī TV raidītājiem. J. Pavasaris un E. Kubuliņš domāja, ka pārmetumus pelnījusi BATUN, kuŗai brīvās pasaules informēšanai būtu jāreaģē kā pirmajai. Vēlāk ALJAs valde izraudzīja Gati Mastiņu no Ņujorkas kā savu pārstāvi pie BATUN. Priekšsēdis Z. Ķezbers, analizējot ziņojumus, atzina, ka apvienības darbs šai virzienā ir veicies un darīts iespējamais. Viņš nolasīja arī ASV prezidenta Niksona atsūtīto atbildes vēstuli, kuŗu Z. Ķezbers saņēmis uz ALJAs nosūtīto protesta rakstu sakarā ar S. Kudirkas izdošanu.

Priekšsēdis ziņoja valdes locekļiem, ka okupētās Latvijas ministru prezidents V. Rubenis nav turējis par pienākumu atbildēt uz viņam rakstīto vēstuli, sakarā ar Milvoku kongresā pieņemto rezolūciju par reliģijas, nacionālisma un brīvības apspiešanu okupētajā Latvijā. Jauniešos šī informācija radīja it kā izbrīnu: kā var atbildēt ASV prezidents, bet Latvijas — ne? Arī šis gadījums viņiem deva labāku izpratni par komūnistu „brīvību".

Apskatot ALJAs iekšējās dzīves problēmas, vairums valdes locekļu izteicās par līdzšinējo nedēļas nogalu kursu programmas maiņu vai pārkārtošanu. Vicepr-dis G. Bočka ierosināja rīkot „superkursus", kuŗu programmā tiktu ierādīta vieta arī ticības mācībai. Visus ierosinājumus nolēma nodot kursu rīkotājam V. Daigam. Šāgada Divreizdivi semināra laikā augusta beigās Kalifornijā, nolēma rīkot speciālu ALJAs sanāksmi, lai pēc iespējas vairāk tuvinātos Rietumkrasta jauniešiem un tos iesaistītu ALJAs pasākumos. Atsaucoties uz ALAs priekšsēža U. Gravas ieteikumu par sadarbību ar baltiešu jaunatnes organizācijām atzina, ka tāda jau izveidojusies ar lietuviešiem pēdējās demonstrācijās, kad Čikagā kādu laiku vadība pat atradusies latviešu jauniešu rokās. Ar igauņu jauniešiem panākta vienošanās par informācijas apmaiņu rēgulārajos abu tautību apkārtrakstos. ALJA tādus izdos ik divus mēnešus reizi, iespiežot 600 eksemplāros un izsūtot visiem saviem biedriem un biedriem-veicinātājiem. Biedrzinis U. Roze informēja, ka apvienībā jau tuvu pie 600 biedru. Viņš sagatavojis rakstus draudzēm, lūdzot paziņot visu jauniešu adreses, lai arī tos, kuŗi vēl nebūtu ALJAs vidū, aicinātu piedalīties.

Ja no pulciņu priekšniekiem saņems pozitīvas atsauksmes par viņiem piesūtīto pulciņu rokas grāmatas manuskriptu, tad šādu grāmatu izdos jau tuvākajā laikā. Par to lemts jau vairākus gadus, bet izdošana arvien atlikta. A. Veinbergs ziņoja, ka viņš saņēmis pieprasījumu nosūtīt pulciņa rokas grāmatu uz okupēto Latviju „sakaru komitejai". Neviens no valdes locekļiem neizteicās pret šādu rīcību. Apvienības valde nolēma šajā gadā izdarīt starp biedriem plašāku aptauju, kuŗu uzņēmās vadīt Gvido Bočka un Ziedonis Ķezbers.

Sēdes tālākajā gaitā E. Kubuliņš ierosināja organizēt plašākus sarīkojumus, bet U. Roze — rīkot izlozi, J. Cimpulis—izdot skaņu plati, L. Kleimanis — iespiest „komiku grāmatu". Bija vēl daudz citu ierosinājumu, kādēļ valdes pr-dis bija spiests tos pārtraukt un aizrādīt, ka visus ierosinājumus īstenot nebūs iespējams, jo tie visi prasa naudu, kā apvienībai nav. Vēlāk kasieris A. Bokalders ziņoja, ka viņš saņēmis kasi ar 67,05 dol., kuŗa gan papildināta ar biedru iemaksām un 200 dol. no jaungada sarīkojuma Rotā. Plašākas pārrunas radīja jautājums par Milvoku kongresa rīcības komitejas kavēto norēķinu. Apkārtrakstu izdošana prasīs vairāk nekā 900 dol. Kursu rīkošanai jau tūlīt nepieciešami 300 dol. Kur ņemt naudu nepieciešamāko izdevumu samaksai, neviens nevarēja atbildēt, izņemot priekšsēdi Z. Ķezberu, kas cerēja uz rietumpiekrastes dziesmu svētku „jaunatnes summām".

Nākošo ALJAs darba sēdi nolēma sasaukt 6. martā Kolumbā, Ohaijo, bet ALJAs kongresu vairākums vēlējās Klīvlendā.

V. Boķis

Alfrēds Vinčels

Aizmirsta nozīmīga diena

LATVIJAS DE JURE ATZĪŠANAS 50. GADADIENĀ 26. JANVĀRĪ

Pateicoties Zigfrīda Meierovica diplomātiskajam veiklumam un neatlaidīgajai enerģijai, Anglija Latvijas neatkarību de facto atzina, par pagaidu valdību akceptējot Latviešu nacionālo padomi, jau 1918. gada 11. novembrī — vienu nedēļu pirms oficiālā Latvijas neatkarības pasludināšanas akta vēlākajā Nacionālajā teātrī Rīgā, taču uz de jure atzīšanu Latvijai vēl nācās gaidīt līdz 1921. gada 26. janvārim, visu laiku šai atzīšanai pretojoties arī Anglijai. Ja Latvijas neatkarības praktiskajai izcīnīšanai un nodrošināšanai ilgi un grūti nācās cīnīties karaviriem ar ierocīem, tad par iegūtās neatkarības starptautisku de jure atzīšanu ne mazāk ilgi un grūti bija jācīnās jaunās valsts pārstāvjiem dažādās Eiropas pilsētās pie diplomātu galdiem, kamēr panāca lielo pūļu vainagojumu.

Pieminot Latvijas de jure dienas 50. gadskārtu, būtu, varbūt, jāraksta ideoloģisks apcerējums, pakavējoties pie šīs dienas lielās nozīmes latviešu tautas vēsturē un beidzot izcīnītās pašu valsts tālākajā attīstībā. Taču šī nozīmīgā diena pašreiz ir tikpat kā pilnīgi aizmirsta, daudziem krietniem latviešiem tās datumu nemaz vairs neatceroties, tādēļ liekas lietderīgāk, šoreiz atmiņas atsvaidzināšanai atgādināt to, kā latviešu tauta līdz šai starptautiskās atzīšanas dienai nokļuva, it sevišķi tādēļ, ka jaunajai paaudzei šie fakti tikpat kā nebūs zināmi.

Lai cik dīvaini tas šobrīd, pēc veselas gadsimta puses, liktos, bet pirmā valsts, kas Latvijas neatkarību un suverēnitāti atzina de jure, bija Pad. savienība. Tas notika jau 1920. gada 11. augustā, kad Latvija parakstīja miera līgumu ar Pad. savienību, ar kuŗu Maskava atzina Latviju par patstāvīgu valsti un uz mūžīgiem laikiem atteicās no visām kādreizējām Krievijas tiesībām uz Latvijas zemi un tautu. Šis līgums ir tikai viens no nedaudzajiem, kuŗus Pad. savienība jau 20 gadu vēlāk rupjā un varmācīgā kārtā lauza, bet praktiski tam gatavoties sāka, kā vēstures dokumenti neapšaubāmi pierādījuši, jau tūlīt pēc līguma parakstīšanas.

Kad Parīzē 1919. gada 18. janvārī sākās pirmā pasaules kaŗa miera konference, turp devās arī paliela Latvijas delegācija — J. Čakste, Z. Meierovics, M. Skujenieks, A. Bergs, J. Sesks, O. Grosvalds, K. Zariņš, Sp. Paegle, F. Cielēns un citi, lai censtos no t.s. antantes valstīm panākt palīdzību Latvijas territorijas atbrīvošanai no vācu un krievu okupantiem, kā arī jaunās valsts de jure atzīšanu. Ilgās konferences laikā Latvijas delegācijas sastāvs vairākkārt mainījās, to sākumā vadot J. Čakstem, vēlāk Z. Meierovicam, bet ar jūliju J. Seskam. Pasaules politisko intrigu spēlē, nemitīgi mainoties antantes valstu dažādajām spekulācijām attieksmē uz sabrukušās cara un komūnistu pārņemtās Krievijas nākotni, dažām valstīm cerot, ka būs iespējams atjaunot kādreizējo Krievijas impēriju, citām esot gatavām atzīt komūnistu režīmu un saprasties ar to, Latvijas delegācijas pūles palika tikpat kā bez panākumiem: Latvijas valsti, kaut kopīga de facto atzīšana bija dota, de jure neatzina, bet palīdzību zemes atbrīvošanai no okupantiem izdevās iegūt tikai daļēji. Arī tā bija atkarīga no katrreizējām politiskām kombinācijām un atseviškо valstu atšķirīgās ikreizējās interešu nostājas pret Vāciju un iekšējo cīņu plosīto Krieviju. Visvairāk Latvijas de jure atzīšanai pretojās skaļi daudzinātais brīvības solītājs visām tautām — ASV prezidents Vudro Vilsons, kas ticēja vecās Krievijas atdzimšanai un uzskatīja komūnisma režīmu par jau tikpat kā sabrukušu, tādēļ nevēlējās tautu atdalīšanos no Krievijas. Viņam pievienojās arī Francija.

Jaunā mēģinājuma iegūt starptautisku de jure atzīšanu Latvijas delegācija Z. Meierovica vadībā 1920. gada 13. novembrī devās uz Ženēvu, lai panāktu Latvijas uzņemšanu Tautu savienībā. Pēc iespaidīgas Z. Meierovica runas, tur arī radās labvēlīgs noskaņojums pret Latvijas centieniem, taču, ievērojot nedrošo stāvokli Eiropā, valstis baidījās no saistībām, jo Tautu savienības statūtos bija punkts, kas noteica, ka savienības valstīm sniedzama palīdzība katrai Tautu savienības loceklei pret uzbrukumiem no ārienes territoriālās neaizskaramības un politiskās patstāvības saglabāšanai. Par motīvējumu izmantojot to, ka Latvija nav starptautiski de jure atzīta, 1920. gada 15. decembrī Latvijas uzņemšanu Tautu savienībā noraidīja, par to balsojot vienīgi Itālijai, Portugalei, Kolumbijai, Paragvajai un Persijai (tagad Irāna), pretim esot 24, bet atturoties 13 valstīm.

Arī pēc šīs neveiksmes Latvijas diplomāti tomēr neatlaidās. Z. Meierovics devās uz Itāliju,, Francijas un Anglijas galvaspilsētām, lai šo zemju valdības noskaņotu Latvijai labvēlīgi. Viņa veiklās diplomātijas centieni nepalika bez panākumiem, Itālijai uzņemoties zināmu iniciātīvu Latvijas un pārējo Baltijas valstu interešu aizstāvēšanā, izšķiriga diena tomēr bija 1921. gada 17. janvāris, kad kļuva zināms, ka par Baltijas valstīm iestāsies arī Francija, kuŗas jaunais ministru prezidents Aristīds Brīans izrādījās ļoti labvēlīgs. Lielākās grūtības Meierovicam bija Anglijā, taču arī še viņš veikli izmantoja Latvijas labā britu premjēra Loida Džordža savstarpējo rivalitāti ar ārlietu ministru Kerzenu. Rezultātā Augstākās padomes sēdē Parīzē, piedaloties Francijas, Anglijas, Italijas, Beļģijas un Japānas pārstāvjiem, apsprieda Baltijas valstu jautājumu, par to referējot Francijas ārlietu ministrijas ģenerālsekretāram Bertelo, bet dedzīgu runu teicot Itālijas ārlietu ministram Sforcam, aicinot „nebūt krieviskākiem par krievu valdību, kuŗa jau atzinusi Baltijas valstis de jure". Anglijas ārlietu ministrs Kerzens gan atkal

(Beigas 5. lpp.)

Vai Branta plāni sekmēsies?

Ja 1970. gads devis Rietumvācijai redzamus panākumus sakaru uzņemšanai ar Austrumiem, tad 1971. gads prasīs līdzvērtīgas politiskas nomaksas, ar kuŗām kancleram Brantam būs jārēķinās. Pēc 25 gadu ilgā aukstā kaŗa Rietumvācija parakstīja līgumu ar Poliju un Pad. savienību par pēckaŗa robežu neaizkaramību. Līdz ar to Rietumvācija ir zaudējusi daudz tūkstošu kvadrātjūdžu no savām agrākajām territorijām, cerot iegūt tirgus ar Austrumiem, kā arī izveidot ciešākas kultūrālās un diplomātiskās attieksmes. Sadarbības uzsākšana ar Austrumiem ir gandrīz vienīgi Vilija Branta darbs. Viņš ir pirmais sociāldemokrats, kāds vadījis valdību kopš 1920. gada.

Jau kā ārlietu ministrs koalicijā ar kristīgajiem demokratiem Brants nostiprināja diplomātiskas attieksmes ar Rumāniju un Dienvidslaviju, bet jaunie ārpolitiskie vēji sāka pūst ar sevišķu spēku tikai kopš 1969. gada, kad Brantu ievēlēja par Rietumvācijas jauno kancleru, iesaistoties koalicijā ar brīvo demokratu partiju. Līgumi ar Maskavu un Varšavu tika izkārtoti sešu mēnešu laikā, viens aiz otra, un līdzīgus noligumus sagaida 1917. gadā ar Čechoslovakiju, Ungāriju un Bulgāriju. Lai šos līgumus ratificētu, ir vajadzīgs piekritīgs vairākums Bonnas parlamentā, kristīgo demokratu partijai esot stingrā opozicijā. Brantam ar visu koaliciju bundestāgā ir tikai 6 balsu vairākums, no kā atkariga viņa politiskā nākotne. Kaut gan pastāv vienprātība ar opoziciju, ka līguma ratificēšana nav pieņemama, iekams Maskava nemaina savu nostāju iepretī Berlinei, Pad. savienības uzskats katrā zinā ir, ka līguma ratificēšana ir visa Branta Austrumeiropas politikas atslēga.

Tā kā Rietumvācija bez četru lielvaru piedalīšanās nav tiesiga pašreizējo problēmu galigi atrisināt, tad kanclers Brants mēģina iedzīvināt diplomātiskās sarunas četru lielo starpā. Pašreiz diplomātiskās aprindās valda uzskats, ka šādas sarunas varētu sākties vēlā pavasarī, kas stipri apgrūtinātu Branta līguma ratificēšanas plānus, kā arī paredzētās sarunas Prāgā un Budapeštā.

Vai Austrālijā būs ilgotā brīviba?

„KAD MANITOBĀ UZVARĒJA JAUNDEMOKRATI, VISI KOMŪNISTI GAVILĒJA," SAKA LŪCIJA ABOLIŅA

Viktorija Aboliņa,kuŗa ar meitām Lūciju un Ainu atstāja Vinipegu un meklēja brīvību un politiskā patvēruma tiesības ASV, iecelojusi Kanadā 1950. gadā no Vācijas. Pirms 6 gadiem viņa zaudēja dzīvesbiedru, kas bija alkoholiķis, kā rezultātā ģimenes dzīves apstākļi bija tādi, ka abas meitas nepaguva pabeigt vidusskolu. Tikai pirms 10 mēnešiem māte ar meitām Vinipegā iekārtoja savu restorānu, dzīve uzlabojās, bet drīz vien kļuva nepatīkama, vispirms rodoties nepatīkšanām ar kalpotājiem. Vecākā meita Lūcija mēdza smieties par komūnismu un kreisā spārna idejām, bieži par tām izsakoties nievājoši. Viņai arvien biežāk nonākot ideoloģiskās un politiskās kontroversijās ar citādi domājošiem, Aboliņu restorānā arvien vairāk parādījās ļaudis, kas uzsāka politiskas diskusijas un izteica dažādus draudus. Jūtoties garīgi un fiziski apdraudētas, viņas, lai izbēgtu no nemitīgiem apgrūtinājumiem un iebiedēšanām, likvidēja savu restorānu, pameta iedzīvi un, paņemot līdz tikai meksikāņu čivavas sugas suni Džidži un 14 koferus, 12. decembrī ieradās Ņujorkā, kur, dzīvojot viesnīcās, drīz aptrūka naudas. Domas, ka „vismaz ASV ir brīva zeme", viņas mainīja, kad bez oficiālas iecelošanas atļaujas nevarēja atrast darbu. Šai situācijā viņas griezās pie amerikāņu palīdzības organizācijām, saņemot ieteikumu pieprasīt politiskā patvēruma tiesības. To Aboliņai saraustīts, Lūcijai Aboliņai arvien par jaunu atkārtojot, ka ziņojumi presē bijuši pārspīlēti un izteicieni sagroziti līdz nepazīšanai, reportieriem meklējot lētu sensāciju un neizprotot stāstītā būtību.

Amerikāņu reportieru apmulsums un dzirdētā neizpratne tomēr visai labi saprotama, jo Aboliņu bēgšanas motīvi viņiem bija vismaz neparasti, bet noteikti vairāk par to, tāpat kā pārsteigums ASV ārlietu ministrijā, dzirdot Aboliņu apgalvojumu, ka Kanadā jūtas komūnisma apdraudētas. Tā nenoliedzami bija sensācija, kas ne tikai mulsināja, bet šķita tik neiespējama, ka ministrija neticēja bēgļu izteicieniem un prasītās patvēruma tiesības noraidīja. ASV iestā-

(Nobeigums 5. lpp.)

Viktorija Aboliņa (pa kreisi) ar savām meitām Ainu un Lūciju pēc ierašanās Toronto, kad ASV iestādes Ņujorkā viņām noraidīja lūgumu pēc azilatiesībām, jo jutās, ka viņas Kanadā varētu apdraudēt komūnisms. Visas trīs Vinipegas „bēgles" tagad gatavojas izceļot uz Austrāliju. Uzņēmumu sniedzis Toronto laikraksts The Telegram.

VIRU KOŖA VIESTURS GADSKĀRTĒJAIS
1971. GADA 30. JANVĀRĪ plkst. 7.00 vakarā TORONTO KONCERTS
COLUMBUS ZĀLĒ, 36 LINDEN STREET
PĒC KONCERTA SAVIESĪGA DZĪVE AR PILNU BUFETI UN DEJU LĪDZ PLKST. 1.00 NO RĪTA.

LASĪTĀJU VĒSTULES

BEGLES

Lasītāji var būt dažādās domās un nesaprašanā par trim latvietēm, Viktoriju Aboliņu un viņas abām meitām, kas atstājušas Vinipegu un meklējušas patvērumu ASV, kā tas ziņots Latvija Amerikā 13. janvāra n-rā. Viņas jutušās apdraudētas no komūnisma. Vai būtu iemesls kādām baiļēm? Vai Kanada (80.000 vīru uz 12.000 jūdžu gaŗas robežas) būtu spējīga stāties pretim potenciāliem agresoriem — sarkanai Ķīnai (spējīga mobilizēt 150 milj. vīru) un Pad. savienībai (50 milj.)? Tāpat kā visai brīvajai pasaulei, arī Kanadai ir tikai viena izvēle — saistīties militārā ziņā cieši ar ASV un NATO. Dažādas nokrāsas sociālisti Kanadā savukārt visas „briesmas" saredz tikai no visbrīvākās, bet arī vis-stiprākās valsts pasaulē — ASV, bet ir akli pret īstajām briesmām.

Var jau, varbūt, pasmieties par Manitobas „bēglēm". Arī Latvijā 1920-tajos gados kādreiz smējās par tiem baptistiem, kas bēga no „pastardienas" uz Braziliju.

S. V., Toronto

☆

LEPOSANĀS

Izlasot J. Brūna lasītāja vēstuli „L. A." 6. janvāŗa n-rā un K. P. vēstuli „Vārdi bez seguma" „L. A" 16. decembŗa n-rā, man kā neitrālam vērotājam un „L. A." lasītājam uzkrīt, ka viņš tīri ietiepīgi mēģina pasvītrot apmeklētāju skaita pieaugumu dažos sarīkojumos pagājušā gadā, kas esot bijis augstāks nekā pēdējos iepriekšējos gados. Ja arī tā būtu bijis, to varētu vērtēt kā apsveicamu parādību. Taču jāņautā J. Brūnam, vai viņš neko nebija dzirdējis par vietējās skaitliski tik mazās Grand Rapidu latviešu baptistu draudzes organizēto Dviesmu dienu, kuŗa arī notika „pēdējos iepriekšējos gados" un kuŗā apmeklētāju skaits jo tāli pārsniedza daudzus citus sarīkojumus. Tāpat viņam laikam nekas nav zināms par pēdējām pāris vasarām un kupli apmeklētiem sarīkojumiem latviešu luteraņu draudzes lauku īpašumā Mežvidos. Ja vienas latv. ev.-lut. draudzes organizēto un labi apmeklēto koncertu J. Brūns it kā pieraksta organizāciju padomes nopelniem, tad jāaizrāda, ka tam ar organizāciju padomes rīcību nebija nekāda sakara, un to varētu uzskatīt par lepošanos ar citu spalvām. Vēl jāpiebilst, ka apmeklētāju skaits sarīkojumos vien nenosaka kādas latviešu kolonijas sabiedrisko un kultūrālo aktīvitāti, bet gan lielāka aktīvā kodola piedalīšanos dažādos veikumos. Šis kodols mums Grand Rapidos kļuvis nožēlojami mazs, tāpat biedru skaits latviešu biedrībā varēja būt vismaz otrtik liels. Arī es ieteiktu J. Brūnam, pirms raksta ziņojumus un vērtējumus, būt precīzākam šajos vērtējumos.

E. G. Grand Rapidos

☆

ATKAL — „EIZENHAUERA KĻŪDAS..."

Visai bieži laikrakstos lasāms par Otrā pasaules kaŗa norisi un tā sekām Eiropā, kā galveno „grēkāzi" komūnistu ekspansijai rietumu virzienā dažkārt nepelnīti pieminot Rietumu sabiedroto virspavēlnieku Eiropā ģen. D. Eizenhaueru. Viņam pārmet, ka atdevis komūnistiem Berlīni, kaut gan no Elbas nākot būtu varējis to sasniegt un ieņemt vēl pirms Žukova un Koņeva armijām.

Bet kāda nozīme amerikāņiem būtu bijusi ieņemt Berlīni un pēc Eizenhauera aplēses zaudēt ap 100.000 vīru, (tas ir apm. trešdaļa no visiem amerikāņu zaudējumiem Otrā pasaules kaŗā), lai pēc tam atkal atkāptos un visu apgabalu, saskaņā ar Jaltas vienošanos, atdotu sarkanajiem? Amerikāņi jau tā bija „aizskrējuši" par tālu, Patons pat Čechoslovakijā. Pēc Vašingtonas rīkojuma viņš bija spiests atvilkties, jo Jaltas norunā visa Čechoslovakija bija paredzēta krievu okupācijai. Tāpat amerikāņiem, saskaņā ar Rūzvelta lielo devību Jaltā, 1945. gada 5. jūlijā bija jāizvācas arī no ieņemtās Saksijas un Tīringijas un arī šie apgabali jāatdod Staļinam.

Tagad Latvija Amerikā 16. janvāŗa n-rā, atsaucoties kādu „Toronto Courier" rakstu ar virsrakstu „Atklājušās jaunas Eizenhauera kļūdas, atkal tiek uzsildīta vecā dziesma, it kā tieši Eizenhauers būtu vareņos noteikt kaŗa iznākumu un robežas. Ja viņa štābs kalkulēja, ka vāciešiem spēs sabiedrotajiem pretoties vēl līdz 1944. g. nov., tad šādas kalkulācijas pamatā 1945. gada ziemā bija visai skaidri apsvērumi: vāciešiem bija samērā viegli noturēties lielo rietumu upju, galvenā kārtā Reinas krastos. Bet martā amerikāņiem uzsmaidīja necerēta laime — ar strauju trīscienu tiem izdevās sagrābt tiltu pie Remagenas. Tas nozīmēja kaŗu Vācijā nobeigt 6 mēnešus agrāk par paredzēto laiku.

Pārkļuvis pāri Reinai ģen. Patons ar savu tanku armiju dažās nedēļās izskrēja cauri visai Dienvidvācijai, pārdalot to divās daļās. Kaŗu izšķīra tas, ka vāciešiem neizdevās amerikāņus noturēt pie Reinas un sarkanos — pie Oderas.

Alberts Kalniņš Toronto

KAS VAINĪGS?

Pēdējoš Latvija Amerikā numuros iztrūkst karikatūrista Ed. Keiša zīmējumu serija: „Jauna bilde vecam jokam." Bija patikami un pierasts ieraudzīt asprātīgu zīmējumu, kas parāda kādu bieži vien vispārībā lietotu izteicienu citādā izpratnē un aĉgārnā saturā. Svarīgs, protams, arī izraisītais humora moments. Nenoliedzami, ka bildes ietekmē daža rakstot un ranājot latviski, būs centies sameklēt domai tieši atbilstošu vārdu, izņemot vēlēšanos pasniegt lasītājam kādu divdomību apzināti.

Būtu vēlams zināt jautrās un pamācošās serijas pārtraukšanas iemeslus.

Eižens Puķe, Bayside, N. Y.

Redakcijas piezīme: Karikatūrists Ed. Keišs savu zīmējumu sēriju pārtraucis, nepaziņojot redakcijai iemeslu. Visi viņa zīmējumi līdz šim mūsu laikrakstā ievietoti.

☆

PATEICIBA

Miļš paldies Tonijai Krūkai par viņas grāmatu Uniforma. Acu priekšā aizslid mūsu un citu tautu liktenji, viņu pārcilvēciskās ciešanas. Daudz sirdis ir apstājušās, kas pulsēja milestībai, siltam ģimenes pavardam, darba degsmei. Pāri mocekļu asarām un vaimanām žvadz čekistu ķēdes.

Lasot un vēlreiz visu pārdzīvojot no jauna, grūti iedomāties, ka pasaulē vēl ir laime, prieks un smiekli. Rakstniece iepazīstina arī ar citu tautu pozitiviem raksturiem, kur atspoguļojas dzīļa cilvēku mīlestība. Kāds gara varenums dveš no šīm lappusēm!

Dzīves ūdeņi vēl nav rimuši griezties, ka arī mūsu jaunatnei grūti tajos ko saskatīt, bet lai šī grāmata aizved viņus uz mūsu tēvu zemi, kur gaudu un žēlabu nebeidzamā dziesmā klusi šalc dzimtenes bērzi.

Vera Dāboliņa, Čikagā

☆

VEC· UN JAUNLATVIEŠI

Archibīskapa A. Lūša prombūtnē 17. janvārī Sv. Jāņa draudzes baznīcā Toronto dievkalpojumu vadīja māc. A. Čops. Tematam ņemot Kristus vārdus: „Neviens nelej jaunu vīnu vecos traukos — neviens neliek jaunu ielāpu veciem svārkiem"... dievlūdzēju pilnā baznīca noklausījās interesantu un laikmetīgu tulkojumu. Jaunas un labākas dzīves saucēji aicina sagraut jau uzcelto, radīt reformas, labākus likumus, labāku dzīvi. Bet kamēr cilvēks pats sevi nav reformējis, nav sevi garīgi pārradījis par labāku būtni, nekādas ārējas reformas un likumi dzīvi nepadarīs ciešamāku. Šādi jauni reformu ielāpi uz garīgi netīru un saskrandojušu cilvēku apziņu neizvilks viņu no grimšanas paša raditā zaņķī.

Tad atgādinājums no pašu dzīves. Tautas atmodas laikmeta latvieši sevi iedalīja divās katēgorijās — veclatviešos un jaunlatviešos. Par jaunlatviešiem sauca tos, kas prata vācu un latviešu valodu, bet savstarpēji sarunājas tikai latviski. Veclatvieši palika tie, kas arī ar citiem tautiešiem mēģināja runāt vāciski. Tā arī, piemērojot šo secinājumu, par veclatviešiem būtu saucami tie, kas ar citiem latviešiem runājas angliski. — Uzmanības pilns klusums valdīja svētrunas laikā.

Pārdomājot sacīto, jāsecina, ka šāda prakse ārēji jau nav noziegums. Taču arī tā ieņemt pa smilšu saujai tautas iznīcināšanas kapā. Un mūsu pašu. Jo ar to mēs neapzinīgi palīdzam visiem šīs pasaules apmātajiem maniakiem, Dievu atstājušiem un bez prāta palikušiem. Bet tautas ir radījis Dievs un Viņš grib, lai mēs dzīvotu.

Ernests, Toronto

LATVIJA

7. N-RS. SESTDIENA, 1971. GADA 23. JANVĀRIS

GALVENA REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības izmāt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir raksītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas telpu.

ISSN 0702-2277

NO AVIŽNIEKA PIEZĪMJU BLOKA (2):

Divains sods

PROTESTI NAV AIZSTĀJAMI AR ATZINĪBAS IZTEIKSANU ◎ VAI ZADZĪBA CIETUSAJAM JAŽĒLOJAS ZAGLIM?

„Mēs jau meklējam un, ja atrodam, tad skaļi kritizējam mūsu patieso draugu kļūdas, bet klusējam, ja šie draugi ir jāatbalsta," raksta V. Korsts „Latvijas Amerikā" 8. g. 2. janvāra ievadrakstā „Reālitātes". Sacītajam varam tikai pievienoties, kaut tas nekā laba par mums neliecina. Taču tā ir, jo mēs labprāt pārmetam, bet pagrūti pārdabūjam lūpām vārdiņu „paldies", bet pavisam grūti mums nākas pakustināt roku, lai palīdzētu, sekmētu un atbalstītu kādu pasākumu, it sevišķi politiskajā laukā. Nevajadzētu šaubīties, ka ASV prezidents Niksons uzskatāms par apspiesto tautu draugu un reizē ar to arī par latviešu draugu, kaut vai par relātīvu daugu, jo ASV politiskās intereses viņam, protams, ir pirmajā vietā. Taču būtu jāapzinās, ka Niksons dažu labu reizi nespēj panākt to, ko vēlas un kas būtu nepieciešams, jo tas vairotu viņa panākumus un popularitāti, tādēļ visus šāda veida centienus noslāpē opozicijas vairākums senātā. Tādēļ arī mūsu atsaucība un atbalsts prezidentam nepieciešams ne tikai cīņā pret komūnisma agresiju, bet arī cīņā pret senātu.

Turpretim tikai daļēji var piekrist tam, ko V. Korsts rakstījis „Latvijas Amerikā" pērnā gada 19. decembŗa ievadrakstā „Jautājumi vietā un nevietā". Ir taisnība, ka t. s. liberāļi cenšas izmantot visu, ko vien var pierakstīt par jaunu prezidentam Niksonam un viņa valdībai. Šādā veidā „liberāļi" izmantoja arī lietuviešu jūrnieka S. Kudirkas izdošanas gadījumu, jo nevēršas pret valdību, lai pakalpotu traģiskā notikuma izmeklēšanai, bet tikai, lai vairotu neuzticību prezidentam un mazinātu viņa prestīžu. Tas mums jāsaprot, taču tas nenozīmē, ka daudzie baltiešu protesta raksti prezidentam par šo nožēlojamo gadījumu būtu bijuši nevietā un nepareizi adresēti. Nav jāšaubās, ka Niksons šī gadījuma dēļ dziļi bijis norūpējies, kā rakstīja pat Korsts, pat satriekts. Viņš nekad nebūtu pieļāvis bēgļa izdošanu, ja būtu par to saņēmis ziņojumu, taču arī tas nenozīmē, ka protesti būtu nepareizi adresēti. Valstī, kur politiskās dzīves vadītājs ir ministru prezidents, protestus sūtītu viņam, ne valsts prezidentam, bet ASV politisko dzīvi reiz nu vada pats prezidents, tādēļ protesti adresēti pareizi.

V. Korsts ir Amerikas latviešu republikāņu apvienības vadītājs, tādēļ saprotams, ka viņš iestājas par savas partijas un tās dotā prezidenta interesēm un cenšas viņu aizstāvēt. Tas arī pats par sevi saprotams V. Korsta politiskās darbības uzdevums, un tādēļ viņam to nevar pārmest. Tikai nevar arī piekrist V. Korsta domai, ka protestus prezidentam nevajadzēja sūtīt, jo tas vairāk kalpo „liberāļu" mērķiem. Šī iemesla dēļ vien mēs nedrīkstam kopš Niksons valda Baltajā namā, tas vēl nav izdarīts? Bijuši jau vairāki gadījumi, kad zīmes liecinājušas, ka ārlietu ministrijā ierēdņi rīkojas pretēji prezidenta ieskatiem un pat norādījumiem. Arī lietuviešu jūrnieka izdošanas gadījumā nelabvēlīgi iejaukts kāds ārlietu ministrijas ierēdnis. Taisnošanās ar to, ka tas bijis samērā zema ranga ierēdnis, lietu padara tikai launāku, jo nav labi apzināties, ka zema ranga ierēdnis spēj izšķirt cilvēku likteni! Sava daļa vainas pie šī stāvokļa tomēr piekrīt ASV prezidentam un viņa valdībai. Ja pats V. Korsts raksta, ka ir iemesls prasīt, lai vienu otru valdības iestādi iztīra no tur vēl esošajiem „vecā rauga" pārstāvjiem, tad nav šaubu, ka baltiešu sūtītie protesti prezidentam bijuši pareizi adresēti.

☆

Vainīgie lietuviešu jūrnieka Simana Kudirkas izdošanas gadījumā ir sodīti. Faktiski vārds „sodīti" jāraksta pēdiņās, jo sodīšanas veids būtībā nav nekāds sods.

ASV krastu apsardzības priekšnieks Č. A. Benders atzina, ka krastu apsardzības 1. apgabala priekšnieks admirālis Elliss un viņa štāba priekšnieks kapteinis Brauns, kas ir galvenie vainīgie lietuvieša Kudirkas izdošanā, nododami tiesai. Arī valdības iecelētā izmeklēšanas komisija atzina, ka abi nododami militārai tiesai. Taču ASV satiksmes ministrs Volpijs (John A. Volpe), kuŗam padota krastu apsardzība, domāja citādi. Viņš ieskatīja, ka abu vainīgo tiesāšana „nekā nedotu", tādēļ izteica abiem rājienu un atļāva izstāties no ASV bruņotajiem spēkiem. Izstāties, ne —

(Nobeigums 7. lpp.)

Paziņojums

Lai nebūtu pārpratumi, oficiāli paziņoju, ka es, Biruta Mateus, dzimusi Jurjāns, esmu mirušā profesora un komponista Andreja Jurjāna meita un vienīgā viņa mantiniece.

Laipni lūdzu man pienākošos honorārus sūtīt uz ALA vai uz manu adresi:

Biruta Mateus — 420 So. Harrison, Saginaw, Michigan 48602, U.S.A.

(72. turpinājums)

Uguns un nakts kā teātŗa izrāde būs pilnīgākais, kas jebkad latviešu mākslā sasniegts... Mēs zinām, ka darba pamatā ir tautas eposs, ir seno laiku tautas kopīgi krātie piedzīvojumi, atziņumi un ilgas, ir visa tautas vēsture. Un ko Rainis no sevis vēl darbā ielicis, vai tā arī nav tagadnes tautas masu atziņa, ticība un ilgas!... Tāda māksla tad arī nav bāla estēta māksla, nav salonu un siltumnīcu māksla, nav pārēdušos liekēžu laika kaveklis Vienīgi viņa ir tautas māksla, vienīgi viņa ir īsta māksla, jo tā 'modina un satricina'... Tā ir uguns, kas iet cīņā pret nakti."

Tā rakstīja 1905. gada 24. decembrī Gustava Zemgala (1871—1939), vēlākā Latvijas valsts prezidenta, nodibinātais laikraksts, kuŗam no 1909. gada līdz 1915. gadam bija arī savs literārais pielikums, kur publicējās izcilākie latviešu literāti. Līdz 1911. gadam to rediģēja Zemgals, pēc tam, līdz 1914. gadam Pīpiņš. Atcerēsimies, ka rosīgais latviešu advokāts savā laikā darbojies arī Jonatāna biedrībā, ko vēl nāksies pieminēt.

Izrāde izmaksāja tais laikos milzu summu — 4410 rubļu, no kuŗiem 1870 rubļu bija aizdoti, 2540 rubļu paša teātŗa samaksāti. Sakarā ar to nācās paaugstināt desmit pirmām izrādēm ieejas maksu. Teātŗa mīlotājus tas no apmeklējuma neatturēja. Uguns un nakts izrādes allaž bija izpārdotas, tā kā 75 proc. no parāda teātrim izdevās atlīdzināt jau pirmajā sezonā, atlikumu — nākošajā.

Ar tādām gaidām, cerībām un ziņkāri neviena luga latvju teātŗa vēsturē nav ne gaidīta, ne vadīta...

Bet tagad atpakaļ pie izrādāmās Uguns un nakts drāmas pēdējā cēliena.

Pēdējā cēliena skatuviskajam ietērpam Rainis Kugam devis visskopākos norādījumus:

V cēliens

Priekškars kā III cēlienā (tikai dziļumu istabas un ne telts dekorācijas) un atrodas gandrīz pie paša dibena, jo lieliem ļaužu skatiem jānotiek šaipus priekškara.

Kostīmos raksturot dažādas tautas, tik še svētku uzvalki. — Melnais bruņinieks — melnā samtā ar melnām krūšu bruņām un daudz zelta rotājumiem, Lpl. bruņas gaišas.

Daugavas un krastu ainai vajaga būt padarāmai drūmai un mākoņainai.

Lievenis: uz kā notiek cīņa starp Lpl. un Melno, tā ierīkots, ka 130. lpp. viņa apakšmalā var parādīties rokas līdz elkoņiem, vēlāk 140. lpp. rokas un galva līdz pleciem.

Antons Birkerts V cēliena skatuvisko sniegumu vērtēja šā:

Piektais cēliens

Priekškaram atveŗoties, redzam pils istabu uz Daugavas krasta — viss ļoti glīti, skaisti, īpaši Daugava. Drāmatisma ziņā šis cēliens bagātāks, vietām vajadzīgi vēl īsinājumi, lai būtu mazāk deklamācijas, bet lai darbība straujāk ritētu, taču samērā viss norisinās diezgan dzīvi. Tikai viens defekts: Spīdola nenolec līdz, kad abi cīnītāji noveļas dzelmē. Viņa paceļ roku, tur tajā dūci, skatās uz to un teic beidzamos vārdus. (Tagad, cik dzirdu, viņa lecot pakaļ.) Beigās dzīvi aplausi. Spīdolai — puķes.

Ko lai vēl saku? No šīm saraustītajām piezīmēm Jūs kaut kādu iespaidu dabūsiet, bet ne pilnīgu. Redzot šo lugu uz skatuves, man katrā cēlienā nāca prātā un iedūrās sirdī doma: cik žēl, ka pats autors neredz savu darbu!

Tad — otras domas.

Kas pulcē te šos ļaudis vakaru no vakara? Un atbilde manā dvēselē noskanēja: dzejnieka ģenijs!

Un trešās domas: būtu autors klāt, bez šaubām, mēģinājumos būtu viņš izmainījis vietas, kur kas grozāms. Citādi — neiespējams to noteikt.

Par aktieŗu spēli jāsaka sekojošais: Mierlauks (Kangars) un Laimdota (Biruta Skujeniece) — spēlē teicami. Arī Lāčplēsis (Kaktiņš) un Spīdola (Tija Banga) tēlo labi, bet gribētos, lai te būtu sevišķi spējīgi mākslinieki. Lāčplēsis atradis diezgan spējīgu attēlotāju, bet bagāto Spīdolas lomu izmantot, liekas, nevarēs neviena no šī teātŗa māksliniecēm. Tai sievietei ir iekšā velns, un mūsu sievietēm tā velna dvēselē nav. Šī loma atklāj bagātu izdevību māksliniecei — radīt apbrīnojami skaistu lomu, bet mūsu māksliniecēm nav liela talanta. Vai pareizāk: lai šo lomu attēlotu, vajag ģeniālas mākslinieces, un mums ir tikai talanti. Galvenais trūkums tas, ka trūkst — demonisma līdzsinējos Spīdolas lomas attēlojumos. Neskatoties uz to, šī loma jau tagad ir viena no skaistākām uz mūsu skatuves un viena no grūtākām. Lilija Ērika tēlo diezgan veikli un diezgan skaisti. Biruta Skujeniece tēlo Laimdotu jūsmīgi, plastiski, sevišķigi.

Kostīmus grūti aprakstīt, bet visi tie izvēlēti ar gaumi.

Ļoti lūdzu atvainot mani, ka tik dikti steidzos. Nerakstīt nevarēju, bet pienācīgi visu aprakstīt nav vaļas. Tikai vienu piezīmi vēl: ar šo lugu Jūs mācāt publiku izturēties ar dziļu nopietnību pret dzeju, pret mākslu, pret drāmu. Hubermans saka, ka viņš turot par vislielāko panākumu līdzsinējā māksliniekā gaitā to, ka pēc kādas sonātas nospēlēšanas publika nespēj jusi izteikt parastā veidā savu iespaidu un uzņēmusi to lielā, svinīgā klusumā. Arī man bija tā ap sirdi, skatoties Jūsu lugā. Negribējās, ka aplausi traucē dziļo iespaidu.

Antona Birkerta rūpīgā vērtējumā par Uguns un nakts pirmizrādi izceļas vispirms viņa nedalītā skatuves ietērpa apbrīna. Tas allaž minēts kā pirmais un galvenais: I cēlienam, „šinī cēlienā sevišķi uzkrīt dekorācijas..." II cēlienā — visa vērtējums balstās uz skatuves ietērpu vien, neminot ne ar vārdu tekstu; „skats ar velniem ir lielisks", „cīņa ar pūķi — apbrīnojami smalka"; „tehniskā ziņā viss ļoti veikli ierīkots"; III cēlienā — „Šis cēliens ir kas lielisks — no sākuma līdz beigām. Dekorācijas — Spīdolas pils un tad skats uz Daugavu ir brīnišķīgs, īpaši Daugavas glezna ar savu plašumu, viļņaino ūdeni un kuģiem. Liels mākslas darbs!... No dziļā iespaida it kā negribas mosties"; IV cēlienam — „Skatuves technika — lieliska... Viss cēliens ar savām gleznām un skaņām, ar savu neparasto lirismu glāsta dvēseli..."; V cēlienam — „viss ļoti glīti, skaisti, īpaši vecā Daugava."

UGUNS UN NAKTS RADĪTĀJI

> If somebody asked me to put in one sentence what acting was, I should say that acting is the act of persuasion. The actor persuades himself first, and through himself, the audience. Laurence Olivier.
> (Ja kāds man prasītu izteikt vienā teikumā, kas ir tēlošana, es atbildētu, ka tēlošana ir pārliecināšanas akts. Aktieris vispirms pārliecina pats sevi, un tad ar sevi pārliecina publiku.)

Tēlošana ir pārliecināšana, bet vai dzeja nav pārliecināšana, vai teātŗa glezniecība nekalpo tam pašam mērķim? Vai visa un katra māksla netiecas pārliecināt? Nešaubīsimies ne mirkli: māksla ir pārliecināšana un teātŗa māksla ir pārliecināšanas māksla par excellence. Teātŗa māksla ir mākslas kopdarbs, kuŗā iesaistīti: autors, režis ors, aktieŗi, dekorātors, publika.

Tā tas bijis arī Uguns un nakts uzvedumā. Mēģināsim tālab atķetināt šī „Gesamtkunstwerk" elementu svaru izrādes istenošanā.

(Turpinājums sekos)

Jānis Širmanis

Trauksmes zvani

Gads beidzies. Var atskatīties un vērtēt kā ieguvumus, tā zaudējumus.

Saimnieciskajā laukā laikam varēsim konstatēt jūtamus panākumus: latviešu uzņēmumi, darbnīcas un veikali plaukuši. Krājkasēs augusi noguldījumu kopsumma, augusi arī peļņa. Izredzes nākotnē itin labas.

Kā garīgajā laukā?

Par dažiem sektoriem var priecāties: divēji dziesmu svētki ar bagātīgiem piedevu sarīkojumiem, jaunas grāmatas vidējai un vecākai paaudzei, prāvs skaits jaunu skaņu plašu, rosība Gaŗezerā, rosība Divreizdivi nometnē un tā tālāk. Viegli var rasties pārliecība, ka viss ir labākajā kārtībā. Bet ir arī zīmes, kas mudina skandināt trauksmes zvanu. Te daži piemēri:

Arnolds Šmits raksta: „Kas Amerikā vēl kokā, Austrālijā jau rokā." Proti — ja dažās draudzēs Savienotajās Valstīs bija ierosinājumi par dievkalpojumiem angļu valodā, bet pēc pārrunām tie noraidīti, tad Austrālijā šādi dievkalpojumi Pertas Sv. Pāvila draudzē jau notiek regulāri." (Laiks — 21. nov., 1970.)

Ziemeļkalifornijas organizāciju un draudžu kopīgi rīkotajās Latvijas valstssvētku — 18. novembra svinībās viens no pašlaik populārākajiem paidagogiem Teodors Sīlis teica: „Tas, ka mūsu bērni vāji runā latviski, liek mums nolaisties pavisam zemu — pie ābeces. Ja negribam piepūlēties, lai saviem bērniem iemācītu latviešu valodu, tad nākotnes skatījumā nav nekādas nozīmes arī tam darbam, ko pašreiz trimdā veicam latviskās kultūras labā un ko darām organizācijās." (Laiks — 25. nov., 1970.)

Ir gandrīz izbeigusies iespēja Ziemsvētkos pasniegt bērniem jaunu latviešu grāmatu. Līdz pat svētku dienām sludinājumos nevarēja manīt, vai ASV, Kanadā, Austrālijā un Vācijā būtu iznākuši piemēroti jaunumi. Zviedrijā bija paredzēta viena grāmata. Tā pati tulkojums. Tātad — ar nelielu korriģējumu varam teikt: tukšums. Un pats par sevi saprotams, ka šo tukšumu piepilda lasāmviela citās valodās.

Mēs labi zinām, kāda loma grāmatai valodas paturēšanā un saglabāšanā. Varētu varbūt pat teikt — tā ir viens no galvenajiem balstiem. Un varētu varbūt arī teikt, ka šāda balsta zaudēšana nekā laba nesola, un ir laiks skandināt trauksmes zvanu. Nebūsim pārsteigti, ja kāds šo trauksmes zvanu skandināšanu sauks par pesimisma kultivēšanu, pasaules gala sludināšanu un vielas sagādāšanu „hipijiem", kā darīja Andrejs Irbe rakstā „Ir arī mākonim zelta maliņas". (Latvija Amerikā — 19. sept., 1970.)

Runājot par pesimismu vai optimismu, jāievēro, ka pesimisms ir tikpat kaitīgs, cik optimisms bīstams. Tas var iemidzināt. Un ja domājam par nākotni, par problēmām, kas nav atrisināmas ne vienā dienā, ne mēnesī, ne gadā — par latviešu valodas būt vai nebūt, tad iesnaušanās var izrādīties liktenīga. Arī pašreiz, kā liekas, nekāda filozofija vairs nelīdz. Vajadzīgi darbi. Tagad vai nekad!

Tie latviešu bērni, kas pulcējas Draudzības dienās Niagarā, kas brauc uz Divreizdivi nometni, uz Gaŗezeru, tie latviešu saimei vairs nezudīs, atskaitot nobirumus, ko rada jauktas laulības. Bet ja palaidīsim, kā mēdz teikt, svešās ganībās tos, kam tagad 5—7 vai 10 gadi, tad cīņa par latviešu valodas saglabāšanu būs zaudēta.

Ir pieņemts vērtēt, ka godīgs karavīrs atkāpjas pēc zaudētas kaujas. Vai pārdrošība teikt, ka mēs to vēl neesam īsteni sākuši?

Ja nu 1970. gada Ziemsvētkos mēs vairs nevarējām saviem bērniem un mazbērniem pasniegt pa latviešu grāmatai, tad jājautā: Kādi iemesli? Kādēļ atkāpšanās iekām cīņa zaudēta? Lasītāju trūkums? Manuskriptu trūkums? Abas iespējas kopā?

Vienalga, kāda būtu atbilde, šķiet — iestājies laiks skandināt trauksmes zvanu. Tagad vai nekad!

No mākslas kalpu puses lasītāju trūkumu var mēģināt novērst tikai netieši: ar lasāmvielu, kas patiesi saista. Tātad — par manuskriptiem vajadzētu padomāt. Ikviens ugunskurs var kurēties tikai tad, ja tam laiku pa laikam piemet pa malkas pagalei. Atraujot pagales, nekāds optimisms liesmu neuzturēs. Ar latvisko uguntiņu tāpat! Par to lai neviens nešaubās!

Dīvainā kārtā mēs neesam vēl paspējuši vienoties par sardzes vienību, kam šī uguntiņa jāuzmana. Arī mākslas kalpi šķielē cits uz citu. Jau agrāk minētajā rakstā Andrejs Irbe izsakās:

„Ja Mazputniņš līdz šim varēja iznākt 12 reižu gadā, tad kaut kādi autori būs gan bijuši, un bērnu literatūras autoriem nav reizē jābūt izciliem rakstniekiem vai dzejniekiem, Lazdas, Jaunsudrabiņa vai cita fonda laureātiem."

Šāds uzskats sen pazīstams. Tas iesakņojies aiz vienkārša iemesla: tādu rakstnieku, kas spēj radīt literāri vērtīgus, bērniem piemērotus darbus, ir ļoti maz. Labs piemērs vācieši. Tiem gadījies Ēriks Kestners. Bet otra tāda, ja nemaldos, arī vāciešiem vēl nav. Lai rakstītu bērniem, ir vajadzīgas īpašas spējas iedzīvoties bērnu pasaulē, kurā pieaugušajiem ieeja stingri noliegta. Ikvienam autoram panākumi būs par tik, par cik tas varējis pa kādu spraugu šai noslēpumainajā pasaulē ieskatīties. Retam laimējas. Tādēļ bijis jāiztiek, kā Andrejs Irbe saka — „ar kaut kādiem". Bet šādu stāvokli nevajadzētu uzskatīt par normālu. Īpaši trimdas apstākļos grāmatām un žurnāliem vajadzētu būt izcili vērtīgiem, tādiem, kas spēj sacensties ar piedāvājumiem svešvalodās. Lai to panāktu, nepietiek ar kaut kādiem rakstniekiem, teiksim — otrās šķiras spēkiem. Arī pirmajai šķirai vajadzētu maksāt nodevas pēc savām spējām un varītes. To saprata mūsu literatūras vecmeistari. Ja jaunā mākslas kalpu saime to laikus neizpratīs, var gadīties, ka tāda skola, kādu Andrejs Irbe piemin (skolotāji nekā nav zinājuši par aktuālo autoru eksistenci šeit un dzimtenē), nākotnē būs ne tikai viena vien. Velti gaidīt, ka kalns ies pie Muhameda. Jāliek taču vērā, ka literatūra arī ir prece, gan gara ražojums, bet tomēr jāpiedāvā.

Piedāvājuma trūkumu Andrejs Irbe aizbildina šā:

„Autorus varētu „iesaistīt" plānveidīgā bērnu literatūras „ražošanā" (izmantojot viņu amata prasmi, t.i., spēju rīkoties ar valodas materiālu), ja viņiem būtu konkrēta iespēja mērķtiecīgi šādu literatūru radīt gluži praktiskā nozīmē. Skaidrāk izsakoties, tas nozīmē, ka šāda literatūra rastos, ja to publicētu un ja tā nonāktu pie tiem, kam tā vajadzīga. Šo jautājumu autori izšķirt nevar."

Par šo jautājumu var debatēt, bet zīmes rāda, ka publicēšanās iespējas arvien vēl pastāv. Piemēram:

Nesen jaunatnes rakstu apgāds Ceļinieks izdeva Jāņa Turbada kontroversālo grāmatu „Ķēves dēls Kurbads". Ja atceramies, kādam nolūkam apgāds dibināts, jāsecina, ka manuskriptu trūkums sasniedzis pārsteiguma pakāpi.

(Nobeigums sekos)

Arnolds Šiņķis

SAPNIS

Veltījums Kurzemes varonim

Es sapnī redzēju Tevi, ka zvani,
Tu teici ka raudāju es?
Ka svēts mantojums Tu dvēselē skani,
Kas upurējot sevi, mūs uz brīvību nes.

Sirds bieži vien smaga pārlieku,
Slēpj asaras dvēseles dzīlē,
Un bieži vien kluss es tieku —
Vai ienīst kāds mani, vai mīlē . . .

Šķiet, pasaule tukša un vēsa,
Ne mīlai, ne draudzībai vara:
Kāds spēks lielu sajūsmu dzēsa,
Sirds uzdeva visu bez kaŗa.

Es sapnī redzēju Tevi — ka zvani,
Tu teici, ka raudāju es!
Skan atkal svētku zvani —
Mums nemirstošu nemieru nes . . .

VĪNA RAUDZĒTĀJI

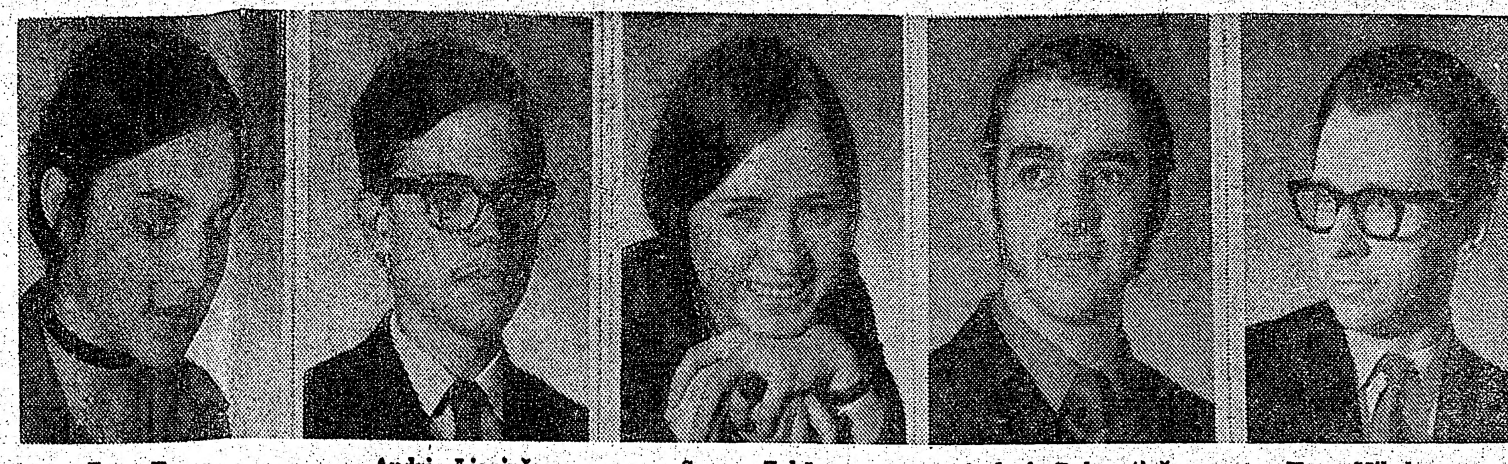

Zane Ezera · Andris Liepiņš · Sarma Zubāne · Andrejs Pakrastiņš · Hugo Miķelsons

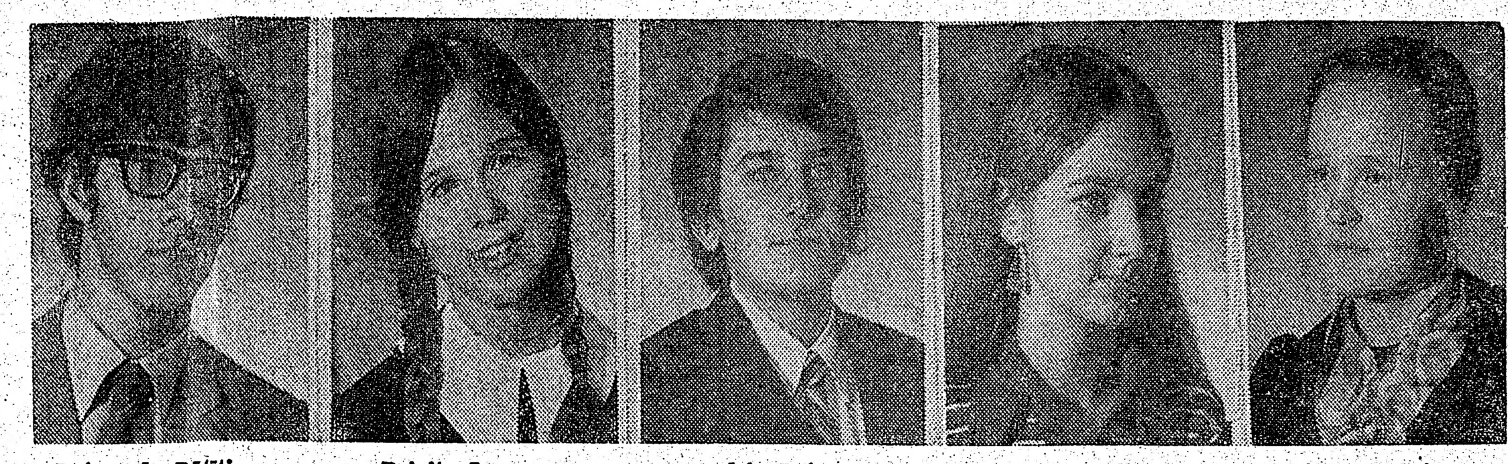

Raimonds Rūtītis · Brigita Joma · Andris Leja · Dzintra Krēsliņa · Vizma Maksiņa

Ko katrs tēlotājs ar lugas autora vārdiem saka

Toronto latviešu ģimnazijas dramatiskā pulciņa režisora H. Miķelsona vadībā iestudētās Teodora Zeltiņa komēdijas „Vīna raugs" pirmizrāde Toronto notiks 23. janvārī, to atkārtojot vēl 24. janvārī. Pēc tam notiks viesizrādes Montreālā, Hamiltonā, Londonā, Bostonā un Ņujorkā. Augšējā uzņēmumā vīna raudzētāji — lomu tēlotāji.

Zane Ezera:
Tu vari cerēt, tu tiešām vari!

Andris Liepiņš:
Pareizi, students es esmu, bet kāds!

Sarma Zubāne:
Tu esi glaimotājs!

Andrejs Pakrastiņš:
Pasaule ir komēdija tiem, kas domā un traģēdija tiem, kas jūt.

Hugo Miķelsons:
Silvija, es gaidu tavas atbildes, es gaidu!

Raimonds Rūtītis:
Es esmu noguris savu gudrību kā bite, kas sakrājusi medu par daudz.

Brigita Joma:
. . . un tik neomulīgā pastaigā ir tomēr labāk divatā.

Andris Leja:
Jūs laikam to nemācēsit, kundze!
Tas mūsu vienaldzīgo dancis.

Dzintra Krēsliņa:
Labam aktierim ir nepieciešama liela paškritika.

Vizma Maksiņa:
Bet man nu tā lieta ir skaidrāka par skaidru.

Jauns vīru koŗa dziesmu krājums

DV ASV IZDOTAIS „VĪRU BALSIS" 3. KRĀJUMS

Un galda gul krietni biezs jauns vīru koru dziesmu — nošu krājums, kura vāku rotā mākslinieka Āra Peniķa vāka darinājums trīskrāsainā technikā, ar klinti centrā, virs kuras lido vanags. DV ASV valdes kultūras nozares vadītājs V. Aparjods, kura ierosmē un izkārtojumā radušies visi trīs vīru koru dziesmu krājumi, izteicās:

Trimdai ieilgstot radās vīru dziedātāju vienības, kurām nereti trūka laikmetam un apstākļiem piemērotu jaunu dziesmu iestudēšanai. Gan komponisti darināja jaunas dziesmas, kas vienā eksemplārā ceļoja apkārt un no rokas rokā ejot, bieži pazaudēja savu identitāti; kļuva kļūdainas un pat pazuda. Lai ierosinātu komponistus jauniem darbiem un dotu materiālu vīru koru vajadzībām, nācu ar ierosinājumu DV ASV valdē vīru koŗa dziesmu krājuma izdošanai. Tā tapa 1958. g. vīru koŗa 1. krājums, 1963. g. otrs un nupat 1970. g. — trešais. Pēdējo krājumu bija iecerēts izdot Latvijas valsts dibināšanas 50 gadu atcerei 1968. gadā, reizē arī pieminot, ka 10 gadus mēs, ASV Daugavas vanagi esam rūpējušies, lai jaunās vīru dziesmas nokļūtu pie diriģentiem, dziedātājiem un klausītājiem.

Iecerētais aizkavējās jau tāpēc, ka dziesmas ienāca palēni, un no sākuma tikai tādas prasīgas vien, bet jo sevišķi gausi gāja iespiešana. Pārrakstīšanu iesāka 1968. gadā un krājums iznāca tikai 1970. gadā. Jaunajā krājumā uzņemti 22 autori ar 63 dziesmām. Līdz ar to varam sacīt, ka ar ASV DV piepalīdzību 155 dziesmas nodotas dziedātājiem un vērtētājiem.

Kā kori uzņem jauno pienesumu? V. Bērzkalns Trimdas dziesmu

(Nobeigums 5. lpp.)

JAU 200. NUMURS

Pirms 20 gadiem, 1950. g. 24. decembrī, ASV galvaspilsētā iznāca Vašingtonas latviešu ev.-lut. draudzes Baznīcas Ziņu pirmais numurs, kad pati draudze vēl bija tikai tapšanas stadijā. Šo numuru toreiz izdalīja bērnu eglītes vakarā, pēc svētvakara dievkalpojuma latviešu kopai toreiz ar telpām izpalīdzīgajā Augustānas luterāņu baznīcā.

Visus šos 20 gadus Baznīcas Ziņas, ar nelieliem pārkārtojumiem, visumā palikušas uzticīgas mācītāja A. Veinberga jau toreiz nospraustajām ceļa zīmēm: „Šīs baznīcas ziņas būs mazs atspulgs no tā, kas mums dārgs un svēts, un sirsnīgs aicinājums to turēt. Tur būs dziesmas, ko dziedāsim savos latviešu dievkalpojumos, ziņas par latviešu baznīcu dzīvi ASV galvaspilsētā un apkārtnē, un svarīgākais no citām vietām, kā arī viens otrs norādījums par vietējām amerikāņu baznīcām. Sava īpaša nodaļa būs veltīta mūsu bērniem. Šīs ziņas būs arī saite ar tiem tautiešiem, kuri nevarētu būt klāt kopējā svētbrīdī."

A. Veinberga vadībā ar viņa vispusīgo jo rosīgo līdzdalību šā izdevuma darināšanā, rediģēšanā, pavairošanā un izplatīšanā, tikai nedaudziem talciniekiem piepalīdzot, visus šos divus gadu desmitus, Baznīcas Ziņas šāgada Ziemsvētkos sasniedza jau 200. numuru.

Atsevišķu numuru apjoms atkarīgs no katrreizējās vajadzības un informācijas materiālu daudzuma. Baznīcas Ziņu metiens 350 — 420 ekpl. Tās izplata par brīvu, bet to iznākšanu var atbalstīt ar ziedojumiem.

Bez sava tiešā uzdevuma Vašingtonas latviešu ev.-lut. draudzes Baznīcas Ziņas, dokumentējot latviešu dzīves notikumus ASV galvaspilsētā un tās apkārtnē, kādreiz lieti noderēs arī latviešu trimdas dzīves vēsturniekiem.

P. Ive

(57. turpinājums)

— Tu šodien mazrunīga, — Pēteris teica, tīru kreklu uzģērbis un virtuvē iegājis. — Kaut kas nelāgs gadījies?

— Nē. Kāpēc tūlīt kas nelāgs? Esmu tikai nogurusi

Viņa izstāstīja veiktos darbus.

Pēteris bija sašutis.

— Tā tev nav atpūta, bet vergošana par velti, — viņš teica. — Ja tu man jautātu padomu, es teiktu, lai tu vairs turp nebrauc.

— Bet bērniem tur labi. Svaigs gaiss, peldēšanās...

— Tu pati saki, ka šoreiz vairāk nosēdējuši istabā. Telpās viņi var dzīvoties arī Ormsfildā, — un tu pie tam atpūstos.

Maira klusēdama noklausījās Pēteŗa runāšanā. Nevarēja saprast, vai viņa padomam piekrīt vai to noraida.

Vakarā, kad visi jau bija pie miera, Pēteris iejautājās:

— Vai tas — kā viņu sauca... Kaspars — vai tas arī šoreiz tur bija?

— Nē, kā-viņu-sauca Kaspara tur nebija. Vai tu rītdienai Grundmaņa mammu sarunāji?

To jau tu man reiz jautāji. Jā, sarunāju. Saki, kas tev lēcies? Tik nelāgā omā es tevi neatceros redzējis.

....

— To arī tu man reiz jau jautāji. Nē, nekas nav noticis. Ar labu nakti.

— Ar labu nakti, Maira.

....

Maira vēl ilgi bija nomodā. Viņa dzirdēja blakus telpās bērnus elpojam, dzirdēja Pēteri miegā pa reizei kā ievaidamies — vai arī tikai dziļāk atņemam elpu, dzirdēja retus auto braucējus, kādu grupu cilvēku skaļi sarunājoties aizejam gar māju, dzirdēja pilsētas valdes nama tornī pulksteni nosītam otru un beidzot arī trešo stundu.

Tikai tad viņa iemiga.

Pirmdienas vakarā piezvanīja Smita kundze un paziņoja, lai šonedēļ Maira uz laukiem vairs nebraucot; pie viņiem viesošoties radi no aizrobežas, Džimam vairs sabiedrības nevajadzēšot.

— Labi, tad citu nedēļu atkal? — Maira juta sirdī iedzeļam rūgtumu.

— Nē, paldies, Maira. Pēc tam mēs paši... vīram sāksies atvaļinājums, un pēc tā es ar Džimu braukšu uz Eiropu. Paldies. Jūs virtuvi esat jauki izkrāsojusi. Protams, nav jau profesionāļa darbs, bet tas, laikam, jūsu pirmais mēģinājums. Piektdien būsit kā parasts?

— Jā, — Maira nedomādama atbildēja. — Būšu.

Tikai vēlāk, kad klausulis jau bija iekārts, viņa sevī nolēma — pie Smitiem vairs ne! Kā viņa bija centusies! Viņa bija strādājusi visas trīs dienas ar dubultu jaudu, lai tikai ātrāk nobeigtu darāmo, jo reiz taču vasarnīcā visam vajadzēja būt padarītam! Viņa bija cerējusi, izmantojot darbam lietainās dienas, nopelnīt atpūtu nākamajām nedēļām. Viņa gribēja būt brīva, viņa gribēja, lai tai būtu laiks, ja gadītos kāds cilvēks, kas ar viņu vēlētos parunāties. Viņa negribēja, lai tādā gadījumā tai visu laiku būtu jādomā par nepadarītajiem darbiem.

Te nu bija brīvība.

Pēteris Mairas sarunu ar Smita kundzi dzirdēja un no Mairas atbildēm saprata, kas par lietu.

— Zini, ko jūs rītu varētu darīt? Tā kā tev nekur darbā nav jāiet, aizbrauc ar bērniem uz kalniem. Bērniem vilšanās būs mazāka, nekā paliekot mājās.

— Bērniem! Bērniem! Kad tu reiz iedomāsi arī par mani?

— Kāda tev šai gadījumā vilšanās? Ka nevarēsi Smitu vasarnīcā izbalsināt arī pārējās telpas?

— Es nerunāju par to!

— Par ko tad?

....

— Par visu mūsu situāciju! Par bezcerīgumu, kādā esam iekļuvuši, par to, ka ar mums var apieties kā ar zemākas sugas radījumiem, ka mūs var izmantot, izsūkt, ekspluatēt — un pēc tam pagrūst ar gāju, sak', ej, man tevis vairs nevajag.

— Tev pie Smitiem nav jāiet, to tu pati labi zini. Un es tavā vietā tur arī vairs neietu.

— Nebūs Smiti, būs Brauni, Hilli, Mekmāsteri, Lalondes vai kā viņus visus sauc. Un man būs smaidot jāstaigā no mājas uz māju, jātīra viņu mēsli, jāmazgā sienas un griesti, un kad smagākais darbs būs padarīts, jādzird: paldies, tagad vienu mēnesi nenāciet. Pie Smitiem līdz šim vismaz bija jāiet katru nedēļu un zināju, ka tur tik smagi nebūs jāberž kā citur.

— Kā redzi, viņa tomēr galu galā atspēlējās citā veidā. Bet man liekas, ka ir laiks tev staigāšanu no mājas uz māju izbeigt.

— Ar tavu peļņu vien mēs dzīvosim tikai no rokas mutē.

— Tu pietiekami esi apguvusi valodu. Man šķiet, tev būtu izredzes dabūt darbu kādā birojā. Bankā, piemēram. Es esmu noskatījies — tur ir laba tiesa ierēdņu, kam ar publiku nav nekādas darīšanas. Kas visu laiku kārtojas tikai ar skaitļiem un skaitļotājiem. Kāpēc neparaudzīt?

— Tas gan būtu jauki — es strādātu balto darbu, tu fizisku!

— Un tad? Šai zemē nav svarīgi, ko strādā, bet ko nopelna.

Otrdienas rītā Maira ar bērniem devās nevis uz kalniem, bet sekoja Pēteŗa padomam un sāka staigāt no bankas uz banku. Tādu Ormsfildā bija pavisam vienpadsmit, un viņai laimējās jau piektajā. Tās vadītājs Svensons bija zviedru ieceļotāju dēls. Bankā bija brīva vieta un Svensons, daudz nedomājis, to apsolīja latvietei, kuras trīs bērnus tas intervijas laikā pa durvju spraugu redzēja rātni sēžam bankas priekštelpā.

Alga bija maza — tā tikko sasniedza Mairas līdzšinējo izpeļņu, ja viņa katru dienu ietu darbā, — bet to atsvēra patīkamākais darbs un noteiktība, ka tāds katru dienu arī būs. Vēl tikai bija jāsarunā Grundmaņu mamma. Maira devās mājup pacilātā omā. Notikumam par godu viņa ar bērniem iegriezās parkā un restorānā visi apēda pa „hamburgerim".

Vakarā Maira ar Pēteri pārrunāja, ko [illegible] Smitiem: Smita kundze bija pārliecināta, ka [illegible] piektdien iztīrīs dzīvokli, bet piektdien Maira [illegible] bankā. Varēja piezvanīt uz laukiem un Smitiem [illegible] teikt, bet Maira šai domai pretojās.

— Un vēl piemaksāt par tālsatiksmi? Ne [illegible]!

— Neteikt arī nevar. Tā būtu cilvēku [illegible]. Tālsatiksmi var dabūt arī tā, ka maksātājs ir [illegible] pieņēmējs.

— Bet ne šodien! Ceturtdien. Ceturtdienas vakarā — tāpat kā viņa man. Vakarā pirms...

(Turpinājums sekos)

Biedru pasivitāte kavē darbību

LATVIEŠU SAIMNIECISKO DARBINIEKU APVIENĪBAS KANADĀ GADA SAPULCE TORONTO

Viena no organizācijām, kuŗa latviešu dzīvē varētu būt ļoti nozīmīga, daudziem pasākumiem dodot materiālos pamatus, bet biedru pasīvitātes dēļ nespēj daudzas labas ieceres īstenot, ir Latviešu saimniecisko darbinieku apvienība Kanadā. Tās gada sapulcē 17. janvārī Latviešu namā Toronto no turpat 100 biedriem ieradās tikai 11, tiešī tikpat daudz, cik gadu iepriekš, gandrīz vienīgi pašreizējās amatpersonas, kas liecina par biedru absolūtu interešes trūkumu. Tā rezultātā rodas pat grūtības apvienības vadības organu izraudzīšanā, arī šoreiz, citiem kandidātiem trūkstot, uz valdes un revīzijas komisijas locekļu vietām kandidējot visiem klātesošajiem, kad sapulces vadītājs bija spiests lūgt nevienu no kandidātiem neatteikties, lai vispār vajadzīgo amatpersonu skaitu varētu ievēlēt.

Kasieris A. Kristapsons gada sapulcē ziņoja, ka aizvadītajā darbības gadā ienākumi kopā ar iepriekšējā gada atlikumu bijuši 690,10 dol., bet izdevumi 367,02 dol., un uz sapulces dienu 323,08 dol. atlikumu. Lietišķus un labvēlīgus revizijas komisijas atzinumus sniedza A. Kaktiņš, bet dāmu komitejas priekšniece E. Svenne ziņoja par notikušajām dāmu sanāksmēm, no kuŗām vairākās bijuši referāti par kosmētiku, iespaidiem citās zemēs un citiem jautājumiem, izsakot vienīgi nožēlu, ka, par spīti visiem centieniem, nav iespējams paaugstināt dalībnieču skaitu šajās sanāksmēs.

Statūtu komisijas priekšsēdis A. Svenne iepazīstināja ar dažiem pašreizējo statūtu papildinājumiem, kuŗus izstrādājis kopā ar A. Gribustu, atzīstot, ka paturams apvienības līdzšinējais nosaukums, jo apzīmējuma „saimnieciskie darbinieki" aizstāšana ar ierosināto „uzņēmēji" jūtami ierobežotu biedru uzņemšanas iespējas, jo ne visi saimnieciskie darbinieki ir uzņēmēji. Pilnīgi jaunu statūtu projektu bija izstrādājis apvienības priekšsēdis A. Budrēvics, vadoties no juridiskās kārtības, kāda Kanadā pieņemta, kas būtu nepieciešams, ja apvienību gribētu kādreiz inkorporēt pie valdības. Pagaidām tomēr varētu apmierināties ar pašreizējiem statūtiem un komisijas ieteiktajiem papildinājumiem, pa skaidroja A. Budrēvics, jo biedru mazās aktīvitātes dēļ par apvienības inkorporēšanu nav ko domāt. Tādēļ jaunizstrādātais statūtu projekts atstājams atklāts, to tikai pavairojot un izsūtot visiem biedriem atsauksmei. Vēlāk debatēs par ziņojumiem sapulces dalībnieki atzina, ka statūtu komisijas ieteikto darbības noteikumu papildinājumi ir gan lietderīgi, bet ne tik kardināli, lai bez tiem nevarētu iztikt, tādēļ pagaidām paturami līdzšinējie statūti, pamazām sagatavojot jaunizstrādāto apspriešanu un eventuālu pieņemšanu, jo biedru aktīvitātei nepieaugot, darbība līdzšinējos apmēros netraucēti iespējama arī ar pašreizējiem statūtiem.

Debatēs A. Budrēvics ieteica, ka kases pārskata beigās būtu minams, cik biedru nokārtojuši dalības maksu, kuŗa ir 4 dol. gadā, uz ko kasieris A. Kristapsons paskaidroja, ka par 1970. gadu nodevas samaksājuši 36 biedri, bet no pārējiem tās iekasēs šai gadā, jo biedri kūtri dalības maksas piesūtīšanā, taču maksājumus nokārto, ja izdodas tos satikt. Sapulce nolēma, ka izgatavojamas izpērkamaš biedru kartes līdz šim praktizētās kvīšu piesūtīšanas vietā kā maksāšanas atgādinājumu.

Ziņojumā par darbību valdes priekšsēdis A. Budrēvics atzina, ka dāmu komiteja darbojusies aktīvāk nekā visa apvienība kopā, izsakot dāmām un viņu priekšniecei E. Svennei pateicību. Ziņojuma turpinājumā A. Budrēvics norādīja, ka centies vairāk biedru iesaistīt aktīvā darbā, izsūtot apkārtrakstus, pēdējā no tiem informējot par paredzēto Saimniecisko darbinieku dienu 14. februārī Toronto, kā arī aptaujas par biedru vēlmēm. Uz aptaujām arī samērā labi atbildēts, taču biedru aktīvitāte nav vairojusies. Ja biedri neierodas pat gada sapulcē, kaut visiem piesūtīta tās darba seka, tad „pašos pamatos kaut kas slēpjas". Vai vainojams tikai biedru kūtrums, ja pat svētdienas vakarā nevar atlicināt pāris stundu laika, lai apspriestu kopīgā darba jautājumus? Līdzīgā garā darbībai turpinoties, lielāka aktīvitāte un entuziasms nav panākams. Arī valdē ievēlot vienus un tos pašus darbiniekus un trūkstot veselīgai kontroversijai, darbībā jauni impulsi nav gaidāmi. Biedru aktīvitātes un intereses trūkums pašreiz liekas neatrisināma problēma, no kā cieš viss apvienības darbs. A. Budrēvics atzina, ka visumā apvienības darbība nav bijusi sliktākā kā citās organizācijās, taču biedru pasīvitāte kavē tālāku augšanu un darba plašāku izvēršanu. Apvienības valde sanākusi sēdēs vismaz reizi mēnesī, ir arī dažādi plāni, nav tikai zināms, kā biedros vairot aktīvitāti. Trūkstot atsaucībai, arī amatpersonām reiz var apnikt darbošanās.

Aizklātās vēlēšanās par valdes priekšsēdi, pretkandidātam neesot, ar visām balsīm ievēlēja līdzšinējo A. Budrēvicu, bet valdē — A. Gribustu (9 balsis), A. Kristapsonu (8), A. Svenni (8) un A. Amoliņu (6), kandidātos paliekot A. Miķelsonei un O. Indzeram. Revizijas komisijā savukārt ievēlēja A. Kaktiņu (11), J. Kreiļi (9) un E. Svenni (9). Piebilstams, ka vienīgā sapulces dalībniece, kuŗai laimējās palikt bez amata, bija A. Bumbura.

Citu organizāciju gada sapulcēs nepraktizēti darba sekas punkti bija jaunās valdes un revīzijas komisijas apstiprināšana amatos un ievēlēto amatpersonu uzrunas. Apstiprināšana amatos domāta tā, ka ievēlētie pieceļas un kāda iepriekšējās valdes locekļa jautāti, kopīgi apsola veikt pienākumus aktīvi un pēc labākās apziņas. Sapulcē bija tomēr tik maz dalībnieku, ka ievēlētajiem nebija, kam šādu solījumu dot... Taču paredzētās ievēlēto amatpersonu uzrunas īstenoja. A. Budrēvics apņēmās turpmākā darbā ieguldīt vairāk laika, jo atbrīvošies no kāda amata visas Ziemeļamerikas apmērā, cenšoties vairot interesi biedros, jo apvienība ar biedru atbalstu varētu kļūt par iespaidīgu organizāciju, kuŗa atbalstītu latviešu skolas un citus pasākumus, vienam biedram palīdzot arī otram. A. Gribusts uzsvēra, ka, amatu uzņemoties, jāstrādā, cik vien iespējams, kaut pienākumi ir arī citās organizācijās. A. Svenne un A. Kristapsons izteicās, ka darba slodzes un citu sabiedrisku uzdevumu dēļ vairs nav vēlējušies apvienības amatus uzņemties, bet, trūkstot citiem darba veicējiem, atliek vienīgi darbu turpināt, cik laiks un apstākļi atļauj. A. Amoliņš norādīja, ka biedru saraksts rāda, ka daudzi ir „lielāki saimnieciski darbinieki" par viņu, tādēļ patikami būtu redzēt „spēcīgu ozolu", bet — zēļ līdz šim veiktā darba, lai citu neatsaucības dēļ to pamestu. A. Kaktiņš solīja stingru revīziju un raudzīties, lai kasieris iekasē biedru maksājumus, E. Svenne pateicās par amatu, kādu nāksies veikt pirmo reizi mūžā, solot valdi „pamatīgi izrevidēt", bet J. Kreiļa deklarācija izpalika, jo citi pienākumi viņu bija no sapulces jau aizsaukuši.

Sēdes nobeigumā sapulces dalībnieki pārrunāja 14. februārī rīkojamo Saimniecisko darbinieku dienu, vienojoties, ka kanadiešu finanču ekspertu referātos piesaistāms arī tulks interesentu jautājumu nepārprotamai formulēšanai. Par šo sarīkojumu tuvāki ziņojumi būs lasāmi latviešu laikrakstos.

Vtr.

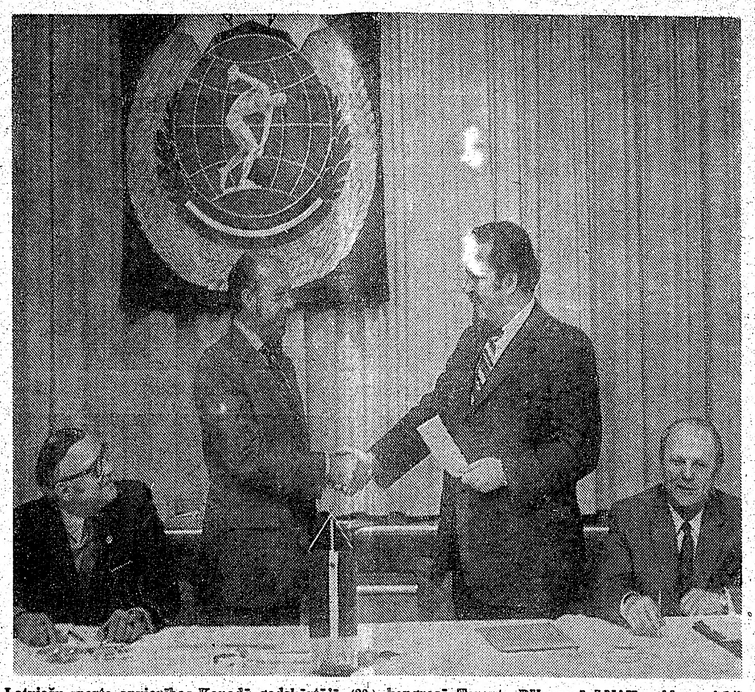

Latviešu sporta apvienības Kanadā gadskārtējā (22.) kongresā Toronto DV namā LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs pasniedz LSAK valdes priekšsēdim V. Sališam aploksni sporta darbības sekmēšanai. Uzņēmumā no kreisās DV sporta kluba priekšsēdis R. Kadiķis, pa labi — DV KV priekšsēdis E. Krūka.

Foto J. Liģers

Stīvēšanās ap statūtiem

TORONTO LATVIEŠU BIEDRIBAS SESTDIENAS SKOLAS PADOMES SĒDE

TLB sestdienas skolas padome jaunajos darbības noteikumos „noliktvētās" vecāku padomes priekšsēža Dr. V. Gulēna un dažu vecāku pārstāvju spiedienā 13. janvārī bija sanākusi ārkārtas sēdē, lai pārrunātu turpmākās darbības jautājumus, galvenokārt Toronto latviešu biedrības izstrādātos un LNAK izglītības nozares apstiprinātos jaunos skolas darbības noteikumus, kuŗi pēc V. Gulēna un vairāku citu vecāku pārstāvju ieskatiem jūtami ierobežo vecāku tiesības skolas darbā un dzīvē. Tā kā uz šo sēdi mūsu laikraksta pārstāvis nebija aicināts, sniedzam skolas padomes protokolētājas Valijas Brumeles ziņojumu par 13. janvārī Latviešu namā notikušo sēdi.

Redakcija.

Šo sēdi skolas pārzinei pieprasīja sasaukt vecāku padomes priekšsēdis Dr. V. Gulēns uz vecāku un vecāku pārstāvju vēlēšanos. Vecāku pārstāvētas bija visas 14 klases. Bez vecāku pārstāvjiem, skolotājiem, TLB pārstāvja un skolas darbvedes šajā sēdē vēl piedalījās LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks un TLB priekšsēdis I. Alksnis. Darba kārtā bez saimnieciskiem jautājumiem bija TLB jaunizdoto skolas statūtu jautājums. Vecāku padome bija vecākus par šiem statūtiem jau informējusi, izsūtot apkārtrakstus. Šos statūtus bija sastādījušo pieci cilvēki, likvidējot vecāku padomi bez sazināšanās ar padomi.

Pieskaŗoties šo statūtu jautājumam, J. Mežaks sēdes sākumā nosauca tos vecāku pārstāvjus un vecākus par „blackmail" un sabotāžniekiem, kas uzskatīja šīs sēdes sasaukšanu par nepieciešamu. Skolas pārzine draudoši pavēlēja nosaukt „vainīgo" vārdus. „Melnajā" lapā tika ierakstīti gandrīz puse no vecāku pārstāvjiem. Sēdes dalībniekus šie draudi nebiedēja, tie vienoti, ar pāris izņēmumiem, gribēja palikt pie vecāku padomes. Sēdes beigās šie draudi tika atsaukti.

Domās saskaldītos sēdes dalībniekus mierīgās darba sliedēs veikli ievirzīja Dr. V. Gulēns, paskaidrojot, ka ir nepieciešama sadarbība starp vecākiem un skolotājiem, lai darbs skolā sekmētos. Vecāki ir sarūgtināti tādēļ, ka vecāku padome, viņiem nezinot, ir likvidēta. Skolotāja L. Blūma uzskatīja šādu rīcību par vecāku apiešanu — iestrādāt jaunus statūtus un paziņot vecākiem, ka viņi zem tiem jau darbojas.

Dr. V. Gulēns nolasīja vecāku padomes pērnā gada 16. decembŗa sēdes protokolu. Šajā sēdē vecāku padome vienprātīgi atzina jaunizdotos statūtus par nepieņemamiem un vienbalsīgi nolēma darboties zem „vecajiem" t.i. pastāvošajiem 1963. gada TLB valdes pieņemtajiem skolas darbības noteikumiem. LNAK izglītības nozares vadītājs un skolas pārzine uzskatīja, ka jaunizdotie statūti jau ir stājušies spēkā un vairs nav maināmi. Dr. V. Gulēns lūdza J. Mežaku informēt sēdes dalībniekus, kā šie jaunie statūti radušies.

Bieži novirzoties no temata, J. Mežaks ziņoja, ka šie jaunie statūti izstrādāti uz skolas pārzines ierosinājuma. Iemesls bijis: 1) Latvijas skolās nav bijusi vecāku padome; 2) skolas pārzinei ar vecāku padomi vienmēr bijuši „mazi kaŗiņi"; 3) Hamiltonas skola mierīgi darbojas bez vecāku padomes, kā arī vairākas skolas ASV; 4) skolas darbs mierīgāks bez vecāku padomes; 5) vecāku padome atzīta par nevajadzīgu. Iztirzājot jaunos statūtus, J. Mežaks konstatēja tajos pielaistas kļūdas, izsakoties: „... formāli, vismaz ieviesusies maza kļūda", „Ja būtu pārprasts 15. punkts, tas būtu jāpārstrādā", „Šeit ir atkal pielaista maza taktiska kļūda". Dr. V. Gulēns pateicās J. Mežakam par „mazām" kļūdiņām un atzina, ka vecāki ir smagi apstrādāti advokātiskā veidā.

Vairāki vecāki un pārstāvji ir neskaidrībā par to, vai latviešu skola ir pakļauta TLB direktīvitātei. I. Alksnis skaidroja, ka TLB attiecības ar skolu ir izteiktas „pro forma" dabas. Nekas nestāv uz vietas, arī mācīšanās veids skolās ne, skaidroja Dr. V. Gulēns, kuŗš ir mācības spēks Toronto universitātes medicīnas fakultātē. Dr. V. Gulēns aizrādīja, ka tie laiki, kad latvieši Kanadā vadījās tikai no tā, „ko saka autoritāte", sen jau pagājuši un ka mums kopējiem spēkiem jāmeklē labākais veids, kā mēs bērnus labāk izglītotu. Katra skola rīkojas pēc saviem uzskatiem. TLB skola ir lielākā Ziemeļamerikā ar vairāk kā 300 bērniem. Skola ieņem no vecāku maksājumiem 9500 dol. gadā, no vecāku padomes sarīkojumiem 4000 dol.

Klašu pārstāvji un vairāki skolotāji izteica vēlēšanos paturēt līdzšinējos statūtus. Dr. V. Gulēns teica, ka jūt pienākuma spiedienu no vecāku puses un ieteica balsot par šādiem priekšlikumiem:

1) Skolas padome piekrīt darboties zem līdzšinējiem darbības noteikumiem līdz tam laikam, kamēr vecāku pilnsapulce pieņem jaunos statūtus. — J. Mežaks šo priekšlikumu noraidīja, jo tas esot pret Skolu valdes statūtiem. Izšķirošais vārds palika vecāku pārstāvjiem. Balsošanas rezultāts: par 15, pret 7, atturas 1.

2) Skolas padome vienojās, ka tās ieteikums vecāku pilnsapulcei skolas statūtu pieņemšanas kārtības jautājumā: a) skolas padome vai tās iecelta komisija izstrādā skolas statūtus; b) skolas padome statūtus nodod vecāku pilnsapulcei; 3) vecāku pilnsapulce skolas padomes iesniegtos statūtus skata cauri, lemj par to grozījumiem vai papildinājumiem, tos apstiprina vai nodod atpakaļ skolas padomei pārstrādāšanai. Pieņemšanas gadījumā TLB valde tos virza tālāk LNAK izglītības nozarei pieņemšanai vai noraidīšanai. — Balsošanas rezultāts: par 17, pret 3, atturas 2.

3) Skolas padome vienojas radīt skolas turpmākās darbības komisiju, kas apsvērtu pārmaiņas skolas darbībā, būtu atbildīga skolas padomei, bet par savu darbību ziņo arī vecāku un paidagogu padomēm. Komisija ziņo skolas padomei pati uz savu iniciātīvu, kā arī uz skolas padomes pieprasījumu. Komisijā ieiet pa trim locekļiem no vecāku padomes un no skolotājiem, bet vēl trīs no ārpuses pieaicināti, vēlams speciālisti izglītības laukā. — Balsošanas rezultāts: par 14, pret 3, atturas 5.

Sēde ilga četras stundas un beidzās vienotā draudzībā. Gaidām, ka jaunā komisija drīz uzsāks darbu. Viss labs, kam beigas labas.

V. B.

Vācu žurnāls „Quick" atzīmējis Rietumvācijas prezidenta Gustava Heinemana humoristisko žēlošanos kādas oficiālas fotografēšanās laikā valsts prezidenta rezidencē Bonnā: „Kādēļ jums vienmēr tik daudz jāfotografē? Manu bildi jūs taču par 5 feniņiem varat iegādāties jebkuŗā pasta nodaļā!" Teiciena labākai saprašanai piebilstams, ka pērn Rietumvācijas pasts laida apgrozībā jaunu pastmarku seriju ar prezidenta Heinemana attēlu, kuŗas zemākā vērtība ir 5 feniņu marka.

VAJADZIGS PĀRVALDNIEKS
Latviešu namā Toronto

Lūdz zvanīt no pl. 9 rītā līdz pl. 6 vak. 465-7902, — A. Freimanis
Rakstveida pieteikumus sūtīt:
Mr. A. Freimanis, c/o Latvian Newspaper Latvija Amerikā, 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont.

PATEICĪBA

Izsaku vissirsnīgāko pateicību archibīskapam A. Lūša kungam par jaukajiem atvadu vārdiem kā bēru mājā, tā kapsētā, un visiem radiem, draugiem, kaimiņiem par skaistajiem atvadu ziediem, līdzjūtību un atbalstu manas mātes

KATRĪNES BEITIŅŠ

izvadīšanā uz pēdējo dusu.

Dēls

Toronto ziņas

Toronto korporāciju kopas rīkotais paplašinātais literārais vakars 16. janvārī Latviešu namā bija pulcinājis ap 120 apmeklētāju, vairākumā gan korporāciju piederīgo, kaut interesantais referāts varēja interesēt katru latvieti, jo būtībā raksturoja veselu laikmetu mūsu tautas dzīvē. Sarīkojumu atklāja TKK literārās komisijas vadītājs J. Rubenis (Frat. Lataviensis), pēc kuŗa uzrunas vakara dalībnieki, kā TKK literāros vakaros parasts, „lika atskanēt balsīm", šoreiz ievadījumam nodziedot „Daugaviņa māmuliņa". Par tematu „Ludis Bērziņš — viens gadu simtenis" runāja viešņa no Ņujorkas, nelaika profesora meita Ruta Keggi (Dzintra), turpat pusotras stundas ilgā stāstījumā pakavējoties pie profesora dzīves un darba, apskātot viņa laikmetu, kā arī atklājot daudz interesantu epizodu no jauno skolotāju audzinātāja dzīves, arī privātās. Sarīkojums izskanēja ar kopdziesmu „Šie kauli, šī miesa", pēc kuŗas vakara dalībnieki pakavējās pie kafijas galda.

Toronto latviešu biedrības dāmu komitejas agrāk rīkotās māmuļu pēcpusdienas, kuŗas sākotnēji organizēja galvenokārt no Latvijas iebraukušajām, lai veicinātu viņu ātrāku iekļaušanos šejienes latviešu sabiedrībā un palīdzētu gūt jaunas pazīšanās un draudzības, tagad pārvērstas par vispārējām veco laužu kopbūtnes stundām, taču tajās ierodas gandrīz tikai māmuļas. Tā bija arī šīs sezonas otrā veco laužu pēcpusdienā 17. janvārī, kad Latviešu namā ap 50 dalībnieku vidū bija tikai 4 vīrieši. Dāmu komitejas priekšniece D. Priede apsveica viesus jaunajā gadā, deklamēja E. Krēmane, bet Aija Bramane un Anita Grantiņa dziedāja tautas dziesmas, pašām koklējot pavadījumu. Iebaudot kafiju un tēju ar maizītēm un cepu miem, sarīkojuma dalībnieki pavadīja dažas patīkamas stundas sarunās un kopdziesmās. Rīkotājas vēlreiz uzsver, ka šīs pēcpusdienas domātas visiem vecajiem laudīm, un norāda, ka nākošā notiks 28. februārī plkst. 3 Latviešu namā.

Toronto latviešu filatelistu kluba gadskārtējais groziņu vakars 16. janvārī sekretāra P. Rudlapas mājā bija pulcinājis 15 dalībniekus. Nākošā regulārā darba sanāksme notiks turpat 21. februārī plkst. 2 pēcpusdienā, kad sāks plānot filatelijas un numizmatikas izstādi DV 2. globālajās dienās šai vasarā, kuŗas oficiālā rīkotāja būs Latviešu filatelistu apvienība.

Toronto latviešu kreditsabiedrības pelņa decembrī bijusi 2681.84 dol., bet šī saimniecības gada 9 mēnešos pavisam 21.727,76 dol. pret 16.658,35 dol. tai pašā laika posmā iepriekšējā gadā. Bilance uz 1. janvāri bija 2.769.130,52 dol. (2.366.618,50 dol. gadu iepriekš). Personīgie aizdevumi pašreiz mazinās un uz 1. janvāri bija kopsummā par 775.124,24 dol. (gadu iepriekš 841.614,46 dol.), bet hipotēkārie aizdevumi turpina pieaugt, pašreiz esot 1.534.632,11 dol. kopsummā pret 1.321.581,72 dol. gadu iepriekš. Krājkontos katru dienu savu naudu nogulda 10 — 15 kreditsabiedrības biedru. Noguldījumu kontā kopsumma uz 1. janvāri pieaugusi uz 1.466.123,51 dol., bet gadu iepriekš bija 1.399.408,37 dol., kamēr termiņa noguldījumu kontā bija 475.000 dol. (janvāŗa vidū šai summai jau pārsniedzot pusmiljonu) pret 158.500 dol. pag. gada 1. janvārī. Pašreiz kreditsabiedrībā ir 2488 biedri (pērn tai pašā laikā 2343) un 118 (100) organizāciju kontu.

Latviešu sporta apvienības Kanadā otrā mākslas un daiļamatniecības darbu loterija, kuŗu organizēja un pārzināja T. Ansons Hamiltonā, pavisam izsūtītas 587 vēstules ar 1770 biļetēm, atpakaļ saņemot 278 vēstules ar visām biļetēm. Daļa vēstuļu saņēmēju par 3 piesūtītajām lozēm (1 dol. gabalā) samaksā atsūtījuši vairāk, piemēram, torontieši A. Sausais 20 dol., A. Orste 13 dol. un A. Elksnītis 10 dol., bet daudzi citi mazāku uzviju. LSAK valdes priekšsēdis V. Sališs savukārt viens pats pārdevis 166 lozes. Loterija, kuŗa bija rīkota sporta aktivitātes veicināšanai un kuŗas laimestu izloze notika 16. janvārī, devusi 1120,30 dol. ienākumu.

Kā gada sapulcē 17. janvārī ziņoja Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā valdes priekšsēdis A. Budrēvics 14. februārī paredzētā Saimniecisko darbinieku diena Latviešu namā plānota tā, lai sarīkojums nebūtu tikai parasta saviesīgā sadzīve, bet dotu arī daudz lietderīga. Programma sāksies plkst. 11 dienā ar divu pazīstamu kanadiešu nodokļu ekspertu - zvērinātu grāmatvežu referātiem. Pirmais būs par uzņēmumu vadīšanu, apskatot galvenās kļūdas, kuŗas pielaiž grāmatvedībā un finanču jautājumos, bet otrs par ienākumu nodokļiem vispār, atklājot daudz noderīgu faktu, ko daudzi no biedriem vēl nezina, tādēļ samaksā nodokļos vairāk nekā vajadzētu. Pēc referātiem būs kopīgas pusdienas ar aicinātiem citu etnisko grupu saimniecisķiem darbiniekiem un kanadiešu sabiedrības viesiem. Sekos modes skate, bet vakarā jautrā stunda pie kokteiļa ar humoristiskiem priekšnesumiem, kopīgas vakariņas un saviesīga dzīve, par deju mūziku gādājot labai kapellai. Saimnieciskā darbinieku dienu organizē īpaša rīcības komiteja. Kopbiļete visiem sarīkojumiem maksās 10 dol., bet atsevišķiem — referātiem 1 dol., pusdienām 3 dol., modes skatei 1 dol. un vakara programmai 6 dol., kopsummā 1 dol. vairāk nekā kopbiļete.

Toronto Community Folk Art Council laikā no 22. — 24. janvārim Ontario Institute for Studies in Education telpās (252 Bloor St. W) rīko „Dance 71" konferenci ar priekšnesumiem publikai. Konference, kuŗā būs pārrunas par tautas dejām, teorētiskas nodarbības un demonstrējumi (var piedalīties visi interesenti, dalības maksa 2 dol.), sāksies 22. janvārī plkst. 7.30 vakarā un turpināsies 23. janvārī no plkst. 9.30 — 5 pēcpusdienā, bet sestdienas vakarā un 24. janvāŗa pēcpusdienā un vakarā notiks tautas deju priekšnesumi publikai. TLB tautas deju kopa Diždancis kopā ar citu 11 etnisko grupu dejotājiem uzstāsies 24. janvāŗa vakarā plkst. 7.30.

Gada laikā jau otro reizi pētniecības darbā uz Kanadas vistālākajiem ziemeļiem — Igluliku, kas atrodas 200 jūdžu aiz polārā loka un kur mīt tikai 500 eskimu un 10 balto iedzīvotāju, no Toronto devies 30 g. v. latviešu zinātnieks Andris Rode. Viņš tur pērngad nostrādāja jau no aprīļa beigām līdz septembŗa sākumam, izmantodams Kanadas nacionālās pētniecības padomes viņam šim nolūkam piešķirtos 23.000 dolarus. Arī tagad Rode devies līdzīgos pētījumos, kuŗiem šī pati padome viņam tūlīt pēc pirmo pētījumu rezultātu saņemšanas steidzīgi piešķīrusi vēl 26.000 dolaru. Rode ir viens no tiem retajiem doktorandiem, kas vienam pētījumam gada laikā saņem 59.000 dolaru. Rodes pētījumu īpašais objekts ir arktiskā klimata ietekme uz cilvēka organismu un tā piemērošanās spējām dzīvei tālos ziemeļos.

Korporācijas Philyronia prezidējošā kopa Toronto: vicesenior V. Andersons, seniors E. Sproģis un sekretārs Alf. Zvaunis. Pērngad korporācija atzīmēja savus 46. gadasvētkus. Korporācija izdod arī savu žurnālu „Philyronia's Vēstnesis", kuŗa 16. n-rs iznāca 1970. g. decembrī, no kuŗa arī ņemts šis attēls.

JAUNS VIRU KOŖU DZIESMU KRĀJUMS

(Pārnesums no 3. lpp.)

svētku grāmatā saka, ka no vīru koŗu dziesmām 50% koŗi dziedot. Šobrīd dziedāto dziesmu procents krietni vien prāvāks. No pirmā krājuma visai maz dziesmu, kuŗas nav dziedātas, no otrā krājuma tādu drusku vairāk. Varētu teikt, ka no pirmā — 70% dziesmu dziedātas, otrā — 50%.

Kas būs ar trešo?

Grūti paredzēt, bet kaut cik pazīstot mūsu diriģentus, dziedātājus un klausītājus, varu teikt, ka dziedāto dziesmu procents nebūs lielāks kā 2. krājumā. Kāpēc? — Plaisa starp vienkāršo, mūzikāli neskoloto, vai maz skoloto dziedātāju un klausītāju no vienas puses un komponistu no otras, kļūst arvien lielāka. Dziedātāju un klausītāju, arī koŗu diriģentu gaume mainās lēni, un viņi tik ļoti vēlas iet pa romantiskās mūzikas iebrauktiem ceļiem, turpretī jaunā mūzika (arī šai krājumā) kļūst arvien „aristokratiskāka", t.i. tāda, kuŗa pieejama, „saprotama" tikai speciālistiem, teorētiski un praktiski skolotiem mūziķiem.

Mums rodas gan viegla mūzika un tās izpildītāji, un no otras puses arī mūzikas novātori, kā piem. G. Pone, bet parādās arvien mazāk tādu jaundarbu, kuŗi caurmēra klausītājos atrastu atbalsi vai ierosinājumu viņu emocionāliem pārdzīvojumiem. Vai jauno ceļu meklētājiem mūzikā izdosies pāraudzināt koŗus un diriģentus? Šaubos. Kā paruna saka: vecam sunim neiemācīsi jaunus stiķus.

Jaunajam krājumam divi redaktori — V. Ozoliņš un V. Aparjods, īstenībā arī abi iepriekšējie ir abu minēto kopdarbības rezultāts. Dziesmas rediģēja un sakārtoja V. Ozoliņš. V. Aparjods dziesmas savāca un gādāja par to iespiešanu, kā arī krājuma izplatīšanu. Dziesmu izvēle kopīga.

Dziesmu izvēlei vienīgā mērauklа — komponista techniskā varēšana. Kur tās trūka, dziesmas bija jānoraida. Gan pāris dziesmas ar diezgan trūcīgu apdari, ievietotas krājumā. Katrā ziņā aplams kādā recenzijā izteikts apgalvojums, ka „kungi" jaunu ceļu gājējus noraidot. Katrā krājumā atradīsim jaunus komponistus. Tātad arī tiešī nesaskaŗoties ar Latvijas zemi, mēs vēl dzīvojam, jo kur ir radoša darba darītāji, tur ir īstā dzīvība.

Krājums pasūtināms pie V. Aparjoda, 1247 N. 34th. St., Milwaukee, Wis. 53208, tālr. 933-9317. Krājuma cena 4 dol., bet koŗiem un grāmatu galdiem 3 dol. E. P.

LAIMĒTĀJI LSAK LOTERIJĀ

Latviešu sporta apvienības Kanadā otrā loterijā, kuŗai laimestus dāvināja latviešu mākslinieki un daiļamatnieki, 17. janvārī notikušajā izlozē laimestus guvuši: 1) J. Krūmiņš Toronto, loze Nr. 0651, laimējis B. Treimaņa gleznu „Puķes"; 2) I. Plīse Toronto, Nr. 0211 (J. Popeļa glezna „Ziedi"); 3) A. Alksne Klarksonā, Nr. 0461 (V. Teteŗa glezna „Rīts uz ezera"); 4) J. Kauss Toronto, Nr. 0396 (Zvaigznītes dāvināta V. Teteŗa glezna „Ziema"); 5) Z. Zadvinskis Grand Rapidos, Nr. 1084 (P. Kārkliņa glezna „Ainava"); 6) J. Treimanis Toronto, Nr. 0967 (A. Brūveŗa glezna „Osta"); 7) L. Lukss Toronto, Nr. 1360 (Z. Jurševska vāze); 8) L. Pilpe Toronto, Nr. 0716 (Jansones vāze); 9) E. Sproģis Toronto, Nr. 0181 (J. Zāliša šķīvis); 10); nesalasāms vārds Toronto, Nr. 0185 (Papardes glezna „Puķes"); 11) P. Lapiņš Hamiltonā, Nr. 1264 (E. Vingŗa glezna „Ceriņi"); 12) G. Gubiņš Toronto, Nr. 1014 (A. Zvīdŗa glezna „Lielais loms") un 13) A. Liepiņš Toronto, Nr. 1422 (Šteina glezna „Variācija").

VESELĀ MIESĀ MĀJO VESELS GARS

Sporta un fiziskās audzināšanas nodarbībām, sākot ar pagājušo gadu, Toronto latviešu skolās sācies liels rosības periods. Kā zināms, latviešu skolās Austrālijā fiziskajai audzināšanai ierādīta redzama vieta. Arī Kanadā pagājušajā rudenī šejienes Latviešu sporta apvienība sāka speciālu sporta programmu, kas ieguva audzēkņos dzīvu atbalsi. Uzņēmumā: Kanadas „Dārzu pilsētā", Sv. Katrīnās, latviešu skolā, skol. H. Šternberga vadībā, citīgi vingro un pa reizei ceļ arī piramīdas, kā tas redzams šajā attēlā. Pašā augšā drošu stāju rāda tikai 4 gadus vecā Maira Bērziņa, kas uz latviešu skolu mēro ceļu no Niagaras.

Foto: Lž. Ligurs

AIZMIRSTA NOZĪMĪGA DIENA

(Pārnesums no 1. lpp.)

pretojās, bet premjērs Loids Džordžs tieši tādēļ piekrita, un tā šis 5 valstis 1921. gada 26. janvārī atzina Latviju un Igauniju de jure. Tai pašā dienā Latviju atzina arī Somija un Polija, bet līdz 1922. gada beigām 28 citas valstis, kā viena no pēdējām 1922. gada 28. jūlijā ASV, prezidentam Vilsonam to gan darot pārliecībā, ka Baltijas „meitas" atkal kādreiz atgriezīsies pie savas „mātes" Krievijas, kā teikts Latvju enciklopēdijā. To liecina ASV prezidenta Vilsona de jure atzīšanas raksts Latvijas valdībai, kuŗā cita vidū teikts: „ASV ir vienmēr uzsvērušas, ka krievu lietu jucekļīgo stāvokli nevar izlietot kā iemeslu Krievijas territorijas atsavināšanai, un šis princips, šķiet, nav pārkāpts šobrīd, atzīstot Igaunijas, Latvijas un Lietuvas valdības, kuŗas nodibinājuši un atbalta indigenie iedzīvotāji." (Latvju enciklopēdija, 110 lpp.).

Tā 1921. gada 26. janvāris kļuva par Latvijas de jure dienu. Lietuvu de jure atzina nedaudz vēlāk — 1922. gada 13. jūlijā vēstnieku konferencē Parīzē. Ar to Baltijas valstīm pavērās arī durvis Tautu savienībā: Latviju uzņēma 1921. gada 22. septembrī, par to balsojot 38 valstīm, preti nebalsojot nevienai, bet 10 valstīm atturoties vai neesot klāt.

Latvijas valstiskās dzīves laikā 26. janvāri kā de jure dienu katru gadu svinīgi atzīmēja, tai nozīmīguma ziņā neatpaliekot aiz neatkarības pasludināšanas dienas 18. novembŗa, bet pēdējos neatkarības gados to vairs nedarīja, 26. janvāŗa vietā stājoties Latvijas atdzimšanas dienai 15. maijam. Tā palicis arī mūsu pašreizējā trimdas dzīvē, 26. janvāŗa vēsturiskajai nozīmei arvien vairāk aizmirstoties. Tikai mūsu laikrakstos Latvijas de jure diena palaikam atgādināta, bet tikpat kā nav notikuši tai veltīti sarīkojumi.

Latvijas de jure dienas 50. gadskārtā beidzot būtu laiks atzīt, ka šī diena, būtībā mūsu otri valstssvētki tūlīt aiz 18. novembŗa, ir atkal saulē un godā ceļama, jo 26. janvāŗa politiskā nozīme latviešu tautai šobrīd ir tikpat liela kā bija 1921. gadā, ja ne vēl lielāka. Ja mūsu politiskā darba centieniem atgūt Latviju varmācīgi laupīto brīvību un neatkarību pamats ir fakts, ka rietumu lielvalstu nostājas rezultātā Latvija juridiski joprojām ir suverēna, tikai pašreiz okupēta valsts, kuŗas jautājums vēl kārtojams, tad šis fakts cieši saistīts ar 1921. gada 26. janvāri. Anglija, Francija un Italija gan atzinušas Latvijas iekļaušanu Pad. savienībā de facto, bet nav šo Maskavas varmācību atzinušas de jure, ko atļāvusies vienīgi mūsu par draugu uzskatītā Zviedrija. Turpretim pasaules spēcīgākā vara — ASV, kuŗas tik vēlu atzina Latviju de jure, nesatricināmi palikušas pie šīs atzīšanas. Latvijas okupāciju un iekļaušanu Pad. savienībā neatzīstot pat de facto, bet joprojām par Latvijas likumīgo pārstāvi uzskatot mūsu valsts sūtniecību Vašingtonā. Arī tas nebūtu iedomājams bez 1921. gada 26. janvāŗa, kas pusotra gada vēlāk spieda arī stūrgalvīgo ASV prezidentu Vilsonu beidzot īstenot paša skaļi sludināto visu tautu pašnoteikšanās tiesību principu, atzīstot Latviju un pārējās Baltijas valstis de jure.

1921. gada 21. janvāris tādēļ ir ļoti nozīmīga diena ne vien latviešu tautas vēsturē, bet arī mūsu pašreizējā cīņā par tautai laupītās brīvības atgūšanu. Tādēļ Latvijas de jure diena turpmāk vairs nav aizmirstama, bet vienmēr atgādināma un izmantojama mūsu nacionālpolitiskajā darbā un centienos.

KĻŪDAS LABOJUMS

„L. A." 16. janvāŗa n-rā rakstā „Baltijas universitāti atceroties" ieviesusies kļūda minot Fraternitas Imantica, Gersicania un Fraternitas Cursica kā biedrības, īstenībā tās ir korporācijas.

Toronto High Park dzīvnieki nejūt izsalkumu, jo par to gādā īpaši apkopēji, bet ziemas aukstums tiem nepaiet secen. Tie labprāt ņem arī kādu gardāku kumosu no rokas, kuŗu pasniedz parka apmeklētāji, kā tas redzams šajā attēlā.

SAV. VALSTĪS

GRAND RAPIDI

● Grand Rapidu latviešu biedrības rīkotā vecgada izvadīšanas un 1971. g. sagaidīšanas sarīkojumā biedrības namā bija pulcējušies ap 200 apmeklētāju. Spēlēja divi orķestri. Viesu rīcībā bija abas nama zāles. Piemērotu dzejoli nolasīja E. Tālbergs. Gadu mijā sapulcējušos uzrunāja biedrības priekšnieks A. Grīnbergs.

BAFALO

● Bezdarba bieds atvien vairāk sāk pāņemt Bafalo. Kā zināms, šī pilsēta ir Ņujorkas pavalsts liels rūpniecības centrs, kuŗā koncentrēta liela apmēra tērauda rūpniecība. Pat vesela pilsētas daļa, Lakavanna, sastāv tikai no rūpniecību strādnieku mītnēm. Atlaisti tūkstošiem strādnieku. Runā pat par kādas fabrikas pilnīgu slēgšanu Bafalo, pārceļot to Mičigenas pavalstī. Šajā fabrikā nodarbināti ap 32.000 strādnieku.

V. Č.

RĪGA DIMD

TOP GAIDU 50 UN SKAUTU 55 GADU JUBILEJAS NOMETNE

Lielajai gaidu un skautu jubilejas nometnei „Rīga dimd", kuŗa notiks 1972. gadā, no 1.—9. jūlijam, priekšdarbi jau iesākušies. Izraudzīti nometnes priekšnieki: gaidu nometnē latviešu gaidu pr-ce Morella Vilka un skautu nometnē latviešu skautu pr-ks F. Sīpols. Skautu nometnes rīkotāja amatu pildīs G. Kārkliņš, komandantu pienākumus veiks Gundega Upīte un S. Leimanis. Izraudzītas arī kopīgas amatpersonas abām nometnēm: ārsts L. Lukss, kasieris A. Svenne, grāmatvedis A. Putniņš, administrātors A. Lucs, sekretāre R. Goba un architekts V. Damanis.

Nometnes rīcības komitejas sēdes paredzētas ik mēnesi Sv. Jāņa baznīcas sabiedriskajās telpās Toronto.

Otrā sēde notika 13. janvārī Toroto. Nometnes vieta būs Sv. Jāņa draudzes lauku īpašumā Saulainē ar klātesošo parku. Saulaines vadība atvēlējusi nometņošanu bez maksas, bet vēl nav noskaidrots, kādi izdevumi būs par parka lietošanu. Sapulces vadītājs Gunārs Kārkliņš ziņoja, ka saņemta arī atbilde no Mount Forest un Hamiltonas skautu štāba dēļ lūguma ļaut viņu īpašumus. A. Svenne ziņoja, ka latviešu kreditsabiedrībā atvērts konts uz „Rīga dimd" vārda, kuŗā pašreiz noguldīti 176,75 dol. Pārrunās par financēm tika ierosināts lūgt atbalstu no Kanadas federālās valdības. Morella Vilka ziņoja, ka uz viņas lūgumu bijušā latviešu gaidu priekšniece Elizabete Laufere piekritusi uzņemties goda komitejas priekšsēdes amatu. Ierosināja aicināt Kanadas valdības pārstāvjus goda komitejā, lai nometne tiktu popularizēta arī ārpus latviešu vides.

Pieņēma nometnes zīmes metu ar papildinājumiem, ko iesūtījusi viena no Ņujorkas lielgaidām. Nolēma līdz nākamai sēdei izstrādāt zīmējumu ar pieņemtajiem labojumiem. Nometnes vadībā līdzdarbosies Baiba Šmita-Kalēja kā preses referente un Vilnis Pētersons kā technisko darbu vadītājs. Nolēma sasaukt vecāku padomes priekšsēžu sapulci Sv. Juŗa dienas svinībām, kas notiks 25. aprīlī Sv. Katrīnās, lai informētu vecākus par nometnes ideju, iecerēm un vajadzībām.

Vadība saņēmusi vēstuli no Raimonda Čaka, kas ieroŝnājis izgatavot īpašu nometnes piemiņas izdevumu, bet neieteica nometnes laikā un apstākļos izdot īpašu nometnes avīzi, ko sēdes dalībnieki tomēr ieteica, jo šāda nometnes avīze, kuŗu izdotu nometnes laikā ar nometņotāju piedalīšanos, veicinātu vispārēju interesi. Jautājumu atstāja izlemšanai nākamajā sēdē, kas notiks 10. februārī. Līdz tam laikam nometnes komandantiem izstrādājami nometnes noteikumi un darba seka. V. Vāgners rūpēsies par skautu apakšnometnes nodarbību metu.

Sēdē piedalījās Rita Goba, G. Kārkliņš, E. Dāvidsons, V. Vāgners, Š. Leimanis, A. Putniņš, A. Svenne, Ilze Kalniņa, Gundega Upīte, Inta Kalniņa, Baiba Šmita-Kalēja un Morella Vilka. BSK

Dziesmu diena Gaŗezerā 14. augustā

Gaŗezera Dziesmu dienu organizācijas komiteja sanāca uz savu šāgada pirmo sēdi 12. janvārī Kalamazū Sv. Jāņa latviešu draudzes sabiedriskajās telpās. Komitejas priekšsēdis Roberts Zuika, atklājot sēdi, apsveica klātesošos sēdes dalībniekus, novēlot sekmes un panākumus priekšā stāvošā darbā. Diriģents R. Zuika norādīja, ka trešā dziesmu diena Gaŗezerā notiks 14. augustā un šās dienas rīkotāji ir Gaŗezera un Latviešu koŗu apvienība. Šajā sēdē, uzsvēra R. Zuika, būtu pārrunājami vispārējas dabas jautājumi, kas saistas ar dziesmu dienas rīkošanu, kā arī jāapzina atbilstošas personas sarīkojuma atsevišķiem posteņiem. Sēdes norises atzīmēšanu uzņēmās komitejas loceklis Adolfs Artmanis.

Tālāk Roberts Zulika ziņoja, ka dziesmu krājums iespiests 600 eksemplāros un jau izsūtīts koŗiem, kas piedalīsies dziesmu dienā. Pēc diriģenta R. Zuikas domām, koŗu un dziedātāju skaits šāgada sarīkojumā būs aptuveni tāds pats kā iepriekšējā gada dziesmu dienā. Dziesmu dienas programmas izpildīšanā, pēc iespējas tiks piesaistīti arī mūsu jaunie diriģenti, jo kā to liecināja iepriekšējā dziesmu diena, tajā bija ļoti labi rezultāti. Koncerta programmu paredzēts arī ieskaņot.

Par trešās dziesmu dienas rīcības komitejas priekšsēdi vienbalsīgi izraudzīja Gaŗezera nometnes administrātoru māc. Vili Vārsbergu. Pārējās rīcības komitejā izraudzītās personas paziņos rīcības komitejas pirmajā sēdē, kas sanāks 24. janvārī Sv. Jāņa latviešu draudzes baznīcas sabiedriskajās telpās.

Pēc diriģenta R. Zuikas domām iecerētā dziesmu diena šogad būtu izvēršama plašāki, pirms un pēc koncerta noorganizējot filmu izrādes, gleznu izstādes, lietiskās mākslas un keramikas skates, rakstnieku cēlienu u. c. Visi ienākumi no minētiem sarīkojumiem būtu uzskatāmi kā ziedojums Gaŗezeram tā sprausto mērķu sekmēšanai. Sarīkotājiem, pēc R. Zuikas domām, būtu jāaprobežojas ar minimālo peļņas tiesu, viņu sarīkojumu tiešo izdevumu segšanai.

E. B.

Zālē uz parketa grīdas tas viegli izdarāms, bet uz gludā ledus Toronto latviešu skolas pagalmā, kur ierīkota slidotava, tā ir liela māksla, paskaidroja šā „ledus dančа" vedēja Sarma Eglīte (pa labi), vadīdama aiz sevis Dainu Bramani, Benitu un Dianu Paegles, Lilitu Tanni un Inesi Briedi.

Foto J. Liģers

Vai Austrālija būs...

(Pārnesums no 1. lpp.)

dēs ir parasta lieta runāt par amerikāņu armijas dezertieriem un dažādu vairāk vai mazāk asociālu elementu bēgšanu uz Kanadu, bet nav parasts redzēt politiskus bēgļus no Kanadas! Lūcija Aboliņa to vērtēja šādi: „Bijām ļoti šokētas konstatēt, ka ASV piešķir politiskā patvēruma tiesības izbēgušajiem no zemēm aiz dzelzs priekškara, bet ne bēgļiem no komūnisma citās valstīs. Tagad redzējām, ka ASV daža ziņā ir pat launāk nekā Manitobā."

Kā jau ziņots, par to, kādā veidā viņas Vinipegā bijušas apdraudētas, Aboliņas labprāt nerunāja ne Ņujorkā, ne Toronto, apmierinoties ar nenozīmīgām frazēm un netiešām atbildēm. Apmeklējumā Forda viesnīcā bija redzams, ka vilšanās, sarūgtinājums un piedzīvotais šoks vēl par lielu, neļaujot nevienam īsti uzticēties un daudzus jautājumus liekot uztvert ar aizdomām. Ņujorkā viņas jau bija īsti pateikušas, ka bumbu atentāts jau gluži pret viņām rīkots nav. Vairāk arī ne. Aboliņu izjūtas un nervu saspīlējumu saprotot, latviešu preses pārstāvji sarunā Forda viesnīcā šai jautājumā arī necentās „urbties", jo notikušo vismaz apmēram iespējams secināt.

Par to, kādā veidā Vinipegā un visā Manitobas provincē izpaužas komūnisms māsas Aboliņas, sevišķi Lūcija, izteicās vairāk. Uz Toronto laikraksta „The Telegram" pārstāvja Pītera Vortingtona tiešo jautājumu pēc pierādījumiem par komūnisma konspirāciju Manitobā Lūcija Aboliņa vēlāk atbildēja: „Pierādīt es nevaru nekā, bet zinu, ka tad, kad 1969. gadā jaundemokrātu partija uzvarēja vēlēšanās Manitobā, visi komūnisti gavilēja, ka viņu laiks nu pienācis. Vienmēr un visur to varēja dzirdēt: mūsu laiks ir pienācis!" Viņas nesamierinājās ar Vortingtona aizrādījumu, ka nākošajās vēlēšanās jaundemokrati var zaudēt un beigt valdīšanu. Ainai Aboliņai atbildot: „Likumus ir vieglāk izdot nekā atcelt. Tā, piemēram, sociālistu valdības agrāk izdotie likumi Saskačevanā un Anglijā vēl tagad apgrūtina un it kā vajā nesociālistu valdības, jo ar šiem likumiem jādzīvo!"

Lūcija Aboliņa uzskata Manitobas jaundemokrātu premjēru Šreieru par komūnistu, kas tīko komūnistisku iekārtu ieviest visā Kanadā. To viņa motivē ar Šreiera izteicienu kādā intervijā: „Saskačevana bija mūsu pirmais eksperiments, no kuŗa esam daudz mācījušies, Manitoba otrs, un es esmu pārliecināts, ka, progresējot tālāk, varbūt jau nākošajā reizē izcīnīsim uzvaru visas Kanadas apjomā." Lūcija Aboliņa argumentēja tālāk: „Šreiera solītā augšupeja (sauklis „Higher with Schreyer!") iet tikai vienā virzienā — pa komūnisma kāpnēm. Jābrīnās, ka ASV liekas stāvam priekšpulkā cīņā pret komūnismu Vietnamā un citur pasaulē, bet nemana, ka sarkanā sērga jau ieperinājusies un strauji plešas plašumā tepat aiz ASV ziemeļu robežas." Šo atziņu viņa izteica jau Ņujorkā.

Kad ASV ārlietu ministrija noraidīja viņu lūgumu pēc politiska patvēruma, Aboliņas prasīja sagādāt iespēju izceļot uz jebkuŗu brīvu valsti, kur viņas neapdraudētu komūnisms. Protams, tas nebija tik ātri izkārtojams, tāpat kā neveiksmīgs palika viņu mēģinājums iegūt ārpuskārtas tiesības ieceļot Izraēlā, kuŗu atzīst par izteiktu pretkomūnisma zemi. Tagad viņas domā par Austrāliju kā par ilgotās brīvības un drošības zemi. Viņas vēlas mazliet mierā atpūsties, atgūties un atsprindzināt nervus, tad abas māsas apņēmušās strādāt kādā restorānā par viesu apkalpotājām, jo šo darbu ne vien jau labi pazīst, bet tas arī visvieglāk dabūjams. Jau drīzumā viņas vēlas sākt kārtot izceļošanu uz Austrāliju, lai sakrājušas nepieciešamos līdzekļus, teiktu ardievas Kanadai, kuŗa, pēc Aboliņu domām, pamazām arvien vairāk nonāk komūnistu dominācijā.

Paskaidrojusi, ka ar notikumiem Vinipegā nekādā veidā nav saistīta turienes latviešu sabiedrība, jo viņas ar visumā kreisi noskaņotajiem t.s. veclatviešiem nav pazīņās, bet ar ieceļotājiem pēc otra pasaules kaŗa tikušās visai reti, Lūcija Aboliņa izteicās: „Ceram vismaz pagaidām uz mierīgāku dzīvi Toronto, kur viss, liekas, notiek atklātāk. Manitobā ir pārāk daudz intrigu." Vč.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246377 GLENGARRY AVE.,

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUSI

St. Clair — O'Connor: Atsevišķs 6 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $25.900.

Danforth — Broadview: 6 istabu dubultķieģeļu māja, garāža. Cena $22.900, iemaksa $2000.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs, privāts iebraucamais ceļš, garāža.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM. UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSETA.

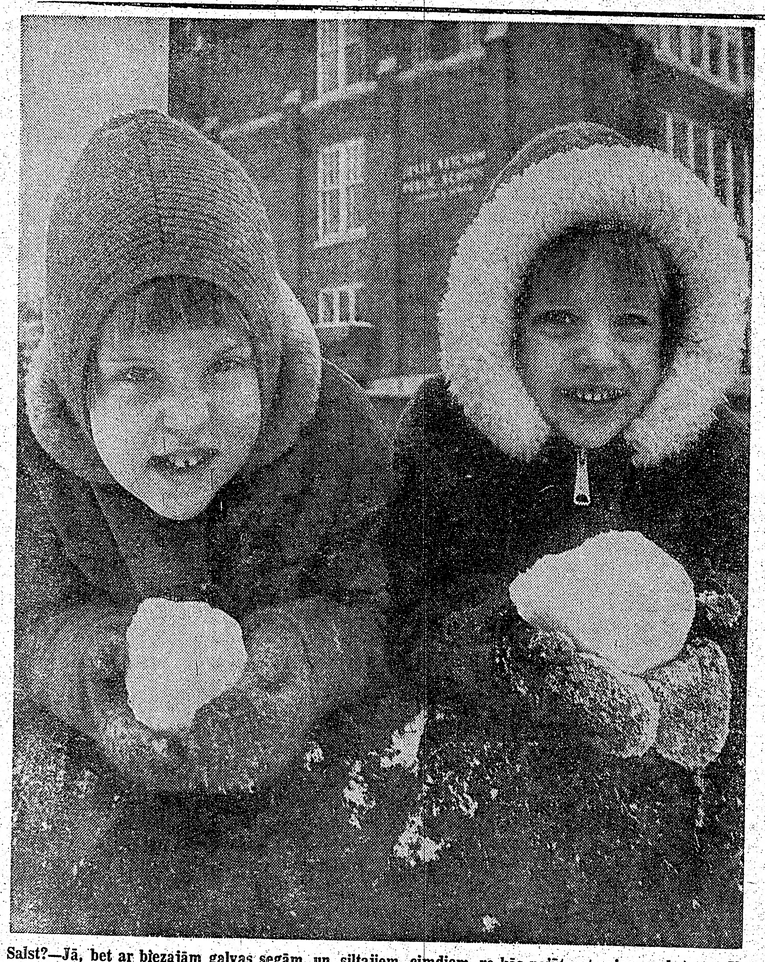

Saist?—Jā, bet ar blezajām galvas segām un siltajiem cimdiem ro kās nejūt pat sniega aukstumu. Uz ņēmumā Toronto latviešu skolas bērnu dārza audzēkņi Sandra Mu tika un Andris Miezītis, kas abi sa vā dzīvē piedzīvojuši jau ceturto auksto ziemu.
Foto: J. Līgers

Pēteris Aigars

Mūsu nākotnes izredzes

Lai pastāvētu laikmetu pārmaiņās, lai savai eksistencei gūtu attaisnojumu, ir jāpazīst savs spēks, savas tautas vitālitāte, jāpazīst savu kaimiņtautu ambīcijas un ekspansijas tieksmes. Mēs nevaram vadīties no leģendām, no iedomātām izredzēm! Leģendas gan kādreiz pārdzīvo tautu vēsturi, bet viņas nepalīdz izprast vēstures procesus! Politika, tāpat kā matemātika var rīkoties tikai ar racionāliem lielumiem. Tagadnes statistika pieļauj zināmas varbūtības teorijas, taču varbūtība nav nekas cits, kā dzīves pieredzes atspulgs.

Dažiem šķiet, ka Otrais pasaules karš mums laupījis tik daudz, ka pat vislabvēlīgākā vēstures notikumu attīstībā latviešu tautai būs grūti atgūt to, ko esam zaudējuši. Šo pieņēmumu sevī kā indi nēsā nevien mazdūšīgie un svešniecības nastu nomāktie, bet izmanto kā vienu no visiedarbīgākiem psiholoģiskiem ieročiem padomju impērijas varas nesēji, lai izskaustu latviešos dzimtenē pēdējo nacionālās pašapziņas un vitālitātes kriksīti.

Pat trimdas laikraksti, varbūt neapzinādamies un negribēdami, palīdz trimdiniekos sēt mazvērtības sajūtu. Piemēram, kādā ievadrakstā p. g. 16. septembrī viens no mūsu redzamākiem laikrakstiem raksta: „Ja padomju slepenpolicijai 'KGB' dotu attiecīgu uzdevumu un pilnu vaļu, tai nebūtu nekādu grūtību iznemt no apgrozības visus pašizdevumus, autorus, to izdevējus un varbūt arī lasītājus."

Vai vēl lielāku aplamību var publicēt svešumā latviešu laikraksts, ja zināms, ka tā dēvētā „Tekošo notikumu chronika" pastāv jau trīs gadus un Rietumus sasniedzis tās 15. numurs. „Chronika" sniedz pārbaudītas ziņas par pagrīdes darbību un šo darbinieku vajāšanām visā Padomju savienībā, arī par notikumiem Latvijā. Tā atzīmējusi demonstrācijas Meža kapos, Mendera apcietināšanu, valodnieka Viktora Kalniņa, Birutas Geidānes un daudzus citus gadījumus.

Kādēj mums jāpiedēvē čekai pārdabīgas īpašības tikai tamdēj, ka viens otrs nekontrolētu sakaru meklētājs un pagrīdnieks iekritis. Normāli iekrīt viens no pieciem. Arī aukstā karā ir upuri. Arī aukstā karā notiek izlūkpatruļu sadursmes. Upuri ir abās pusēs. Mēs izceļam tikai savus upurus, bet noklusējam pretinieka. Mūsu nezināšana vai slimīga iztēle zīmē rēgu, kuŗa priekšā drebināmies, kaut citi par mūsu bailēm pavīpsnā. Nevienas autoritārās valsts aparāts nav nemaldīgs. Neviena drošības policija nav visspēcīga.

Tādu gadījumu kā augšā minētais varētu minēt vairāk. Ir dzirdētas bezcerīgu diplomātu un svētku runātāju runas, ka nacionālkomūnisms neeksistē, ka mūsu tautas organismu kā vēzis ir sagrauzusi rusifikācija, ka visas Rietumu valstis mūs aizmirsušas, ka nav iespējami ar tautiešiem dzimtenē nekādi nekontrolēti sakari. Kas simtiem nav iespējams, varbūt, dažiem ir pa spēkam. Cilvēka iespēju skāla ir plašāka kā dažu apātijā ieslīgušo izdoma. Visas lielākās pārvērtības, kuŗas notikušas un notiks pasaulē, sākumā likušās neiespējamas. Pat revolūcijas fanātiķis Ļeņins pēc 1917. gada marta revolūcijas izteicies, ka viņš nesaskata iespēju komparti-jai sagrābt varu Krievijā. Ja mēs ar bezcerīgiem notikumu izklāstiem vēlamies uzturēt trimdas tautiešos totālu briesmu trauksmes noskaņojumu, tad iznākums var būt pretējs tam, ko vēlamies panākt. Mēs pakalpojam dzimtenes okupantiem paši negribēdami. Pazaudētas lietas labad ļaudis neupurējas.

Neviens draugs vairs neaizstāvtos, kas pazaudējuši ticību pašu spēkiem. Līdzjūtība ir visvājākās zāles noguruša cīnītāja stiprināšanai. Ja paši apšaubām savu vitālitāti, tad mūsu pretinieki Kremlī un mūsu draugi rietumos to ir ieceņojuši daudz augstāk. Šis spriedums dibinās uz faktiem. „Padomju Latvijas Komūnistā" 1970. gada augusta numurā 26. lapas pusē rakstīts: „Nacionālās jūtas pāriet no paaudzes uz paaudzi. Turklāt nacionālās reģēšanas forma, pārdzīvojumu un uzvedības raksturs var mainīties. Taču saglabājas emociju virzība uz zināmas sabiedriskas dzīves parādībām."

Šī paša raksta noslēgumā ir vēl zīmīgākas rindas. „Mēģinājumos uzkurināt nacionālistiskas jūtas ideoloģiski pietiekami nenosvērtajos sociālistisko valstu pilsoņos ideoloģisko diversiju organizētāji arvien vairāk izmanto psiholoģiskās ietekmēšanas metodes. Vispirms tie orientējas uz jaunāko paaudzi, kas ir emocionāli visvieglāk ietekmējama..." Tātad jaunās paaudzes dvēselēs, par spīti pretnacionālai propagandai, uzdīgst nacionālā pašlepnuma sēkla. Tur nav akmens, bet irdena augsne.

Nenovērtēsim mūsu pretinieku ieskatus par latviešu jaunatnes nacionālo pašapziņu pārāk zemu. Lai viņi darītu ko darīdami, neesošiem pretiniekiem viņi neuzbrūk. Šajā konstatējumā visu mūsu nākotnes ieceru sakne. Komūnistu režīms, audzinādams padomju patriotus, ir izaudzinājis jaunus latviešu patriotus, pats to nevēlēdamies. Iedzimtība izrādās stiprāka kā ārējā ietekmēšana skolās, augstskolās un sabiedrībā.

To, ko vairās pateikt oficiālie padomju izdevumi, to savukārt pasaka „Tekošo notikumu chronika", kaut arī skopos, bet pārlecinošos vārdos. Būtu pārgalvīgi uzsvērt, ka latviešu tauta jau sadziedājusi visas Otrā pasaules kaŗa un padomju okupācijas cirstās brūces. Tomēr ir neapšaubāmi saskatāmas nacionālās atdzimšanas pirmās pazīmes. Uz nacionālās ideoloģijas drupām aug pirmie asni. Varbūt viņi ir vārīgi, bet būtu neprātīgi tos noklusēt.

Rīgā meklē Kronvalda, Viļa Olava rakstus. Lasa visus iespējamos padomju pagrīdes izdevumus, akadēmiķa Zacharova memorandu, Demokratiskās kustības Padomju savienībā programmu. „Tekošo notikumu chronikā" ir autentiski dati par latviešu nacionālo pagrīdi. Biruta Geidāne, 20. g. v. latviešu rakstnieces meita, izkārusi nacionālo karogu par ko notiesāta uz pusotra gada spaidu darbos. Leģendārs ar sīkstu pretestību Potmas spaidu darbu nometnē ir kļuvis valodnieks Viktors Kalniņš. Viņš bija ierosinājis bada streiku, kad apcietināto rakstnieku Jūliju Dānielu gribēja pārvest uz Vladimiras cietumu. Daniels tagad atbrīvots.

Zīmīga ir Potmas nometnē ieslodzīto Nacionālās atbrīvošanas kustības dalībnieku vēstule mazliet dēkainajai britu parlamenta loceklei un īru patriotei Bernadetei Devlinai. Devlinas mērķi nav gluži tie paši kā apcietinātiem Potmā, bet var interesēt politisko ieslodzīto uzskati:

„Pieņemiet mūsu simpatiju dedzīgu apliecinājumu jūsu cīņā par pilsoniskām brīvībām Ulsteres provincē. Šis simpatiju apliecinājums ir vēl nozīmīgāks tādēj, ka arī mēs cīnamies par valstisku, nacionālu suverēnitāti un brīvību savām tautām..." Seko paraksti — viens lietuvietis, trīs armēņi un trīs latvieši: Gunārs Astra, Viktors Kalniņš un Biruta Geidāne.

Pretēji latviešu preses nostājai par ķecerīgiem pagrīdniekiem, viens no redzamākajiem rietumu sovjetologiem par pagrīdes izdevumiem un pašiem pagrīdniekiem raksta:

„Rietumus šī gada trešā ceturk-

(Turpinājums 7. lpp.)

KALENDĀRS SARĪKOJUMU

TORONTO

23 janvārī — TLB Vidzemes vakars plkst. 7.30 vak. Latviešu namā. Ieeja $2.50 no personas, cienastu ieskaitot.

23. janvārī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas biedru un viesu vakars ar priekšnesumiem.

24. janvārī — pl. 5 Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma sarīkojums — T. Zeltiņa „Viņa raugs" H. Miķelsona režijā.

28. janvārī — plkst. 8.30 Toronto koncertapvienības 3. koncerts First Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W. — Brigita Ritmane, no Portlendas, klavieres.

30. janvārī — plkst. 7 vakarā vīru kora Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus zālē Toronto.

31. janvārī — pl. 4 pēcp. Latviešu namā pankūku balle ar jautru programmu. Latviešu nama dāmu komitejas sarīkojums.

7. februārī — plkst. 1 pēcp. TLB Sestdienas skolas bazārs Latviešu namā.

12. februārī — pl. 8 vak. Columbus zālē Mākslinieku vienības Latvis gadskārtējais slēgts karnevāls „Melns uz balta".

14. februārī — Latviešu saimniecisko darbinieku diena Latviešu namā.

20. februārī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas gadskārtējais karnevāls.

21. februārī — pl. 5 pēcp. Latviešu namā TLTA ģimnazijas talantu vakars.

27. februārī — plkst. 7.00 vakarā DV namā, 125 Broadview Ave. tradicionālais Ventiņu vakars. Piedalīsies ansamblis „Ceļinieki" (Vilis Ādlers). Lidzi ņemami groziņi.

7. martā — pl. 4 pēcp. Latviešu namā Raiba pēcpusdiena. Latviešu nama valdes sarīkojums.

25. aprīlī — plkst. 3 pēcp. Yorkminster Park baptistu baznīcā, 1585 Yonge Street, Apvienoto ASV un Kanadas latviešu baptistu draudžu koŗu 22. Garīgo dziesmu diena. Piedalās solisti un simfoniskais orķestris.

15. maijā — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde, Anālava Egļša „Bezkaunīgie vecī".

MĒS IESPIEŽAM
Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
Vizītkartes
Dokumentus biedrību vajadzībām
Koncertu programmas
Sarīkojumu biļetes
Plakātus, dziesmu lapiņas
Vēstuļu veidlapas, aploksnes
Grāmatas, žurnālus
Labs darbs. — Mērena cena.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont.
Canada
Tel. 921 7121 (Code 416)

1971. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašinas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
HANS PLAUDE TĀLR. HO 6-1131
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI:

Mūsu mīļā

Marite Lapiņš

dzim. 1948. gada 16. decembrī Vācijā,
mirusi traģiskā nāvē 1971. gada 14. janvārī U.S.A.

Dziļās sērās
satriektie piederīgie

Mūsu mīļā māte

Lize Tontegode

dzim. Tomševics
dzimusi 1894. gada 1. aprīlī Klosterē,
mirusi 1971. gada 18. janvārī Toronto.

Paliek Tava teka,
Cits to tālāk ies,
Tevi kad pēc pūlēm
Dusēt saucis Dievs.

Sērās
meita un dēli ar ģimenēm

Mūsu mīļais kaimiņš,
Alojas pagasta Veclāču māju saimnieks

Ernests Plūmanis

miris 1971. gada 6. janvārī

Olģerts Dreimanis ar ģimeni,
Rūdolfs Ķirsis

SKAISTA DĀVANA BĒRNIEM

Iznākušas Ellas Andersones

PASAKU GRĀMATAS BĒRNIEM

SARGEŅĢELIS $1.80
Saturā: Divas eglītes, Sargeņģelis, Dvīņu eglītes

RŪĶIS LABDARIS $1.80
Saturā: Rūķis Labdaris, Lausks

Valijas Mērnieces illustrācijas un grāmatu apvalks

Grāmatas dabūjamas DV grāmatnīcā,
491 College Street, Toronto.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

VALUDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
VEIKALĀ UN DARBNICĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837.

KAS? KUR? KO? TORONTO
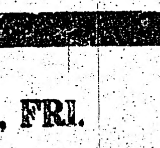

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

A. BERZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un notārs
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-8447

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

A. Kristapsona **gaļas un gaļas izstrādājumu veikals**
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNICA, tālr. 769-6732.
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. ***Ausma Miķelsons***

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. **LE 7-1401**

RODOLFS ĶIRSIS
grāmatvedis — revidents
ROSENBLUTH & EGER
Chartered Accountants and Auditors
3335 Yonge St., Toronto 12, tālr. 481-5377, dzīv. 536-7715.

NĀKOTNES IZREDZES

(Pārnesums no 6. lpp.)

teliģenci, kuŗa vairs netic komūnisma nemaldībai.

Zīlējot latviešu tautas nākotni nevar paiet vienaldzīgi gaŗām šiem faktiem. Mēs izdarītu lielu kļūdu ignorējot notikumus telpā no Elbas līdz Vladivostokai. Latviešu tauta dzīvo šīs varas un šīs kustības iespaida sfairā. Viņa padota ir padomju likumiem, ir nemiernieku jaunajiem ideoloģiskajiem strāvojumiem. Padomju režīmam pirmo reizi ilgajā pastāvēšanas laikā jāsaduras ar faktu, ka rusifikācijai padotās tautas nav varējis sagremot internacionālisms, sava kungа sulā.

Kāds agrāks „Tekošo notikumu chronikas" numurs apraksta demonstrāciju pie Čakstes kapa 1969. g. 18. novembrī. Čakstes kaps un kapi ap to bijuši klāti baltiem un sarkaniem ziediem, kas atveido mūsu karoga krāsas. Tādā pašā kārtībā uz kapiem aizdedzinātas sarkanas un baltas svecītes. Milicija desmit demonstrantus aizturējusi.

Tie ir neapgāžami fakti par mazo, padomju apspiesto tautu nacionālo pretestību. Cīņās, kā visos laikos, jaunatne, studenti, inteliģence. Te ir pamats mūsu nākotnes cerībām, mūsu nesadeldējamais izredžu kapitāls. Vai pēc visa tā nav jāsarkst, ja savas mazdūšības segšanai, pēc omulīga izbrauciena limuzīnā latviešu trimdinieks apgalvo: „Pašreiz mums nekādi nekontrolēti sakari ar tautu Latvijā nav iespējami okupētās Latvijas pārvaldes aparāta rīcības dēļ."

Politika nepazīst neiespējamas lietas, tikai nepieciešamas un saprātīgas. Tieši tamdēļ politiķi uzņemas pienākumus, kas nav pa spēkam kuŗam katram pilsonim. Kur ir mūsu tālredzīgie vīri, kas spēj pacelt skatu pāri šodienas iespējamības žogam? Vai viņi jāmeklē tikai pie Daugavas un Gaujas?

Arī 1917. un 1918. gadā dažam labam „tālredzīgam" Latvijas neatkarība likās utopija. Jānis Akurāters man stāstīja, ka vēl 1918. g. sākumā Pēterpilī Latviešu nacionālā padomē dzejnieks un vēl citi karstgalvji norāti par to, ka viņi prasa neiespējamo. Pēc pusgada tie paši karstgalvju norājēji visā svinībā uz Nacionālā teātŗa skatuves proklamēja neatkarīgu Latvijas valsti.

Dzejnieku sapņi izrādījās reālāki par praktisko politiķu aplēsumiem. Nacionālie centieni sastāv no tālu tēmētām vīzijām un viņu īstenošanas. Vīziju redzētāji dažkārt nav praktiķi. Bet praktiķiem nebūtu rīcības iegansu, ja šīs vīzi jas viņu darbiem nedotu impulsus. Radio raidījumi ir labi, tie ir nepieciešami, bet raidījumi nevar aizstāt personīgus sakarus dzimtas locekļu starpā. Pilnvērtīga nacionāla politika prasa vienus un otrus.

Briesmas un risks pastāv nevien politiskos, bet arī saimnieciskos pasākumos. Tomēr saprāts un pieredze palīdz mums atšķirt iespējamas no neiespējamām lietām. Jau Eduards Veidenbaums pagājušā gadsimta beigās, tulkodams Šillera „Jātnieka dziesmu" ir latviešu tautā metis vērā liekamu atziņu: „Kas dzīvību baidās ķīlam likt, pie īstas dzīvības nevar tikt." Veidņus mūsu nākotnei darina trimdā un dzimtenē dzimušās jaunatnes labākā daļa. Cik stiprs būs cements, ar ko pildīt veidņus, tik stipra būs mūsu nācijas aizsardzības sistēma.

Latvieši Otrā pasaules kaŗā zaudējuši divas paaudzes. Tomēr tautas pēc lielām traģēdijām pūlās restaurēt savus fiziskos un garīgos spēkus. Tādēļ arī visi pārtautošanas mēģinājumi ir palikuši nesekmīgi. Mūsu nākotni vienīgi nosloga hipotēka, ko atstājuši sarkanie strēlnieki. Aiz politiskas neziņas, it kā cīnoties par Latviju, viņi zaudēja nevien savas galvas, bet atstāja Krievijā pēctečus, kuŗi valkā savu tēvu un vectēvu vārdus, bet kuŗiem trūkst nacionālās apziņas. Viss taču atkarīgs no tā, cik nelokāma būs mūsu nacionālā pašapziņa, kuŗa nav ne patapināma, ne pērkama pasaules biržās. Internacionālisms iedēstams tikai tajās dvēselēs, kuŗas vairs skaidri neapzinās savus senčus un savu izcelsmi.

Latvieši kādreiz savas acis vērsa uz bagātām tautām, gaidīja palīdzību no tām. Labklājības izlutinātie nekad necīnās par nabagiem un apspiestiem. Mūsu pievīltās cerības veltīgi apsūdz tos, kas nekad nav solījušies mums palīdzēt. Kādreiz mēs domājām, ka trešais pasaules kaŗš izlīdzinās mazām tautām nodarītās pārestības. Bet atomkaŗa vietā abas pretējās puses ir izvēlējušās mazāk bīstamo ideoloģisko un psīcholoģisko kaŗu. Necīnās vairs divīzijas, tanki, lidmašīnas, bet smadzenes.

Pats neparastākais ir tas, ka šajā klusajā kaŗā, kuŗu nevarētu dēvēt arī par auksto kaŗu, visiem latviešiem ir izveidojusies kopīga psīcholoģiska fronte. Varbūt mums svešumā un tautiešiem dzimtenē ir citādi ieskati par valsti un sabiedrību, par darba organizāciju, bet mūsos visos ir vienprātīga vēlēšanās salauzt ielenkuma loku, sagaidīt pārmaiņas, kuŗas ļautu visiem latviešu tautas locekļiem atkal bez muitas žogiem un aizliegumu vīzām satikties un brīvi apmainīties uzskatiem. Pašiem īsti neapzinoties mēs esam kļuvuši vienotāki kā jebkad. Tālums mūs nav sašķēlis, bet apvienojis.

(Nobeigums sekos)

Nesekmīgais 1970. gads

1970. gads, rietumu politiķu acīm skatīts, mēģināja kāpt spožu cerību kalnā, bet tik pat nepārtraukti grima smagu sarūgtinājumu purvā. Tā Vidējos austrumos pēc 20 gadu nepārtrauktas kaŗa darbības, pateicoties amerikāņu diplomātijai, iesākās miera sarunas, kuŗas atkal izjuka.

Cerību pilnās sarunas starpkontinentālo atomieroču ierobežošanā ASV un Pad. savienības starpā mainījās krasāk kā untumainais klimats, mainoties sarunu vietām no Helsinkiem uz Vīni un atkal Helsinkos.

Rietumu un Austrumu attieksmes slīdēja un cēlās kā barometrs, pateicoties apstākļiem Pad. savienības un sarkanās Ķīnas starpā, jo kad krievi sāka sabotēt Vidējo austrumu miera izredzes, tad tajā pašā laikā iesākās Maskavas jaunās miera sarunas ar Pekingu, kas līdz tam tika boikotētas 6 nedēļas ilgi.

Eiropā Rietumvācijas kanclera Vilija Branta „vēsturiskais mēģinājums" dzēst naidu vācu un Austrumeiropas valstu starpā izjuka, kad sadūrās ar Austrumvācijas komūnistu partijas vadītāju Valteru Ulbrichtu un Berlīnes jautājumu. Likās, ka liktenis spēlējās, ļaujot uzliesmot cerībām, lai tās atkal izplēnētu sarūgtinājuma pelnos. Pat izplatījuma telpā amerikāņu mēģinājums izputēja eksplodējošā skābekļa tanka dēļ, un pasaule gandrīz 4 dienas bija norūpējusies par 4 astronautiem.

Vilšanās bija sevišķi asa Vidējos austrumos, kur progress ir reta un dārga manta. Ar ASV iniciātīvu radīja bazi arabu un žīdu sarunām, kuŗa būtu bijusi pieņemama Ēģiptei, Jordānijai un Izraēlai, lai nokārtotu domstarpības sarunu ceļā. Ēģipte un Pad. savienība priekšlikumu pieņēma, bet vēlāk neievēroja militāros nosacījumus. Izraēla piekāpās sarunām, bet ar lielu nepatiku, jo ASV plāns prasīja totālu atvilkšanos no iekaŗotām arabu teritorijām. Izraēlas „cietās līnijas" pārstāvji nebija vienīgie neapmierinātie ar ASV miera iniciātīvu. Palestīnas arabi, sanikn oti par viņiem nepatīkamajām miera izredzēm ar Izraēlu, nolaupīja 5 pasažieŗu lidmašīnas un turēja gūstā vairāk kā 400 nevainīgu cilvēku Jordānijas tuksnesī. Karaļa Huseina kārtības ievešana izvērtās 8 dienu asiņainā kaŗā Palestīnas arabu un Jordānijas valdības starpā. Neskatoties uz visu to, abas, Jordānija un Ēģipte, pēc Nasera nāves iznāca politiski brīvas, lai atsāktu miera sarunas.

Notikumi Pad. savienības un sarkanās Ķīnas starpā nebija mazāk svarīgi, jo Ķīnai uzsākot Varšavā sarunas ar ASV un iesaistoties diplomātiskās attieksmēs ar Kanadu un Itāliju, Maskavā radās satraukums un tika darīts viss, lai izbeigtu 10 gadu ilgo naidu. Šī jaunā draudzība abu komūnistu milžu starpā ir iespaidojusi Pad. savienības attieksmes ar Rietumiem, Kremlim paliekot labā saskaņā ar Rietumvācijas kancleru Viliju Brantu, kad iegūstamās koncesijas noteica tālāku Maskavas rīcību. Piekrītot Bonnas priekšlikumiem, Pad. savienība mēģināja salauzt Ulbrichta stūrgalvību Branta austrumpolitikai. Kad gads beidzās, Rietumu vislielākā vēlēšanās, Berlīnes stabilitāte, nebija pavirzīta tuvāk progresam.

Vjetnamā amerikāņi turpināja sistēmatiski atvilkt savas kaŗaspēka daļas, bet viņu sekmīgā vietkongu un ziemeļvietnamiešu bažu unkaŗa materiālu iznīcināšana Kambodžā sacēla tādu sašutumu Vietnamas kaŗa pretiniekos, ka tie pat pretējā nometnē zināmā mērā spēja radīt iespaidu, ka amerikāņu iejaukšanās Indoķīnas telpā paplašinājusies.

Saudzētas netika arī citas valstis. Čīles pretkomūnistisko partiju domstarpību dēļ valstī ievēlēja marksistu prezidentu. Iespēja, ka Angliju uzņems par pilntiesīgu locekli Eiropas koptirgū var izsaukt saimniecisku kaŗu Eiropas un ASV starpā. Anglijas valdība, baidīdamās par Pad. savienības iespiešanos Indijas okeanā, izšķīrās par ieroču pārdošanu Dienvidafrikai, kas izsauca melnās Afrikas valstu pretestību, tā apdraudot Anglijas lomu Britu kopvalstī.

Biafra zaudēja savu cīņu par neatkarību. Franču varenības iedzīvinātājs Degolls mira. Apvienotajām nācijām bija neveiksmīga 25 gadu atcere. Amerikāņi zaudēja savu vairākumu pret Pekingas atzīšanu, bet viņu pretinieki atdūrās pret divu trešdaļu balsošanas principu. Visiem bija vilšanās, pat stiprākajiem, cerīgākajiem un ticīgākajiem. Varbūt 1971. gads dos iespēju atkal kāpt cerību kalnā . . .

Dīvains sods

(Pārnesums no 3. lpp.)

atlaist! Tas nozīmē, ka abi vainīgie saņems pilnu pensiju, kuŗa tik augsta ranga virsniekiem ir krietni liela. Vai tas kāds sods, ja viņi tagad algu saņems bez jebkāda darba veikšanas un „dzīvos cepuri kuldami"? Agrāk algas saņemšanai viņiem bija jāstrādā — jāveic dienesta pienākumi. To ievērojot, sods vairāk liekas pēc atzinības! Krastu aizsardzības kuģa „Vigilant" komandieris kapt. Eustiss, lietuviešu bēgli izdodot, izpildīja tikai adm. Ellisa rīkojumu, kaut pats, kā izmeklēšanas gaita rāda, būtu labprāt pārbēdzējam palīdzējis. Arī viņu ministrs Volpijs sodīja ar rājienu, taču atceļot no amata, nevis ļaujot no tā aiziet. . . Tā atkal reiz mazāk vainīgais sodīts, bet īstie vainīgie tikai šķietami.

Ministrs Volpijs, šo dīvaino sodu motīvējot, izteicies: „Nav šaubu, ka minētie virsnieki tagad pilnīgi apzinās savu nopietno kļūdu šī gadījuma novērtēšanā. Viņi arī saņēmuši nosodījumu no daudzām aprindām, kas ir bargākais sods, ko viņi jau saņēmuši." Šī argumentācija ir tikpat dīvaina kā sods, par ko izšķīrās piekritīgais ministrs, lai neteiktu, ka argumentācija un sods ir smieklīgs.

Ko par šo dīvaino argumentāciju un sodu saka V. Korsts? Volpijs ir prezidenta Niksona valdības loceklis, tādēļ viņa rīcība met ēnu arī uz visu valdību un arī prezidentu, kuŗa padotais nevēlas pienācīgi sodīt vainīgos, kuŗu dēļ noticis traģisks gadījums, kas sašutumu modinājis arī Volpija priekšniekā — prezidentā Niksonā. Vai šī Volpija rīcība nav jauns iemesls protesta vilnim prezidentam Niksonam? Vai V. Korsts domā, ka protestu vietā būsu izsakāma atzinība? Mums nav jāatbalsta „liberāļu" centieni kaitēt Niksonam un viņa valdībai, bet mums tomēr jāiestājas par balstiesu tiesībām un jāizsaka protests, kad tas nepieciešams.

Lai tikai kā „malas piezīme" še minēti daži izteicieni, kuŗi labi raksturo, kāds savāds putns,ir „sodītais" admirālis Elliss. Nododot liecību ASV tautas vietnieku nama izmeklēšanas komisijā, kuŗa skaidroja Kudirkas izdošanas lietu līdzās valdības ieceltajai, Elliss izteica neticību, ka Pad. savienībā cilvēkus nogalina bez vajadzības, jo „krievi nav nekādi barbari". . . Bez šīs politiskās naivitātes Elliss turpat arī spilgti apliecināja, ka ir bezdomu birokrats, paskaidrojot, ka viņam nebija priekšniecības norādījumu, kā rīkoties, ja uz kāda krastu apsardzības kuģa nokļūst bēglis un lūdz politiskā patvēruma tiesības, jo instrukcijās tikai norādīts, ko darīt, ja bēglis atrodas ūdenī. . . Ja nu birokratiski admirāļi nespēj domāt, bet visos iespējamos gadījumus grib atrast instrukcijās, tad savukārt jājautā Niksona valdības ministram Volpijam, kādēļ nav labāku instrukciju — tādu, ko spēj saprast arī domāt nespējīgi un neatbildīgi birokrati.

☆

Ja V. Korsta abi minētie ievadraksti visumā izteic daudz mums vērā liekamu patiesību un atgādina to, ko palaikam mēdzam piemirst un neievērot, tad torontieša Alberta Kalniņa lasītāja vēstule „Kritikai jābūt lietišķai" šī laikraksta 16. janvāra numurā vērtējama tikai kā propagandistisks „uzsaukums", saistot mums ievērojamas patiesības ar apgalvojumiem, kuŗiem nav seguma. Tā viņš raksta: „Ir ārkārtīgi nepareizi, ja mēs uzbrūkam (ASV, — ref.) valdībai par visu, kas nepareizi notiek, kā, piemēram, lietuviešu jūrnieka izdošanu, kur valdība nebija vainīga." Pirmkārt, ir nepareizi runāt par uzbrukumiem, jo baltiešu sūtītie protesti nav uzbrukums valdībai, bet gan pamatota sūdzība par tai pakļautu iestāžu darbību. Kam gan citam šādas sūdzības būtu sūtāmas, ja ne valdībai, kaut tā nav vainīga? Vai par notikušu zādzību mēs sūdzamies zagļim? Taču policijai, kaut tā nav vainīga.

Nav un nevar būt šaubu, ka mums jāturpina atbalstīt prezidenta Niksona politika, nav jāpalīdz ar neapdomātu rīcību viņa pretiniekiem un nav apzināti jāmeklē kļūdas viņa valdības darbā, bet ir tikai pareizi un vietā, ja izsakām neapmierinātību, kad tas patiešām vajadzīgs, kaut vai ar protesta rakstiem prezidentam.

Uldis Paipals

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTĪM un P.S.R.S.

Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televīzijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.

Ātra apkalpe • Slēgts trešdienās • Atvērts no plkst. 7—9 vak., sestdienās no pl. 9—5 pēcp.

BALTIC EXPORTING Co.
480 Roncesvalles Ave.,
Toronto 3, Ont. tālr. LE 1-3098

Francija stiprina bruņošanos

Francija nolēmusi strauji pastiprināt ūdeņraža bumbu attīstību, lai tās būtu praktiski pielietojamas nākamo piecu gadu laikā. Šis lēmums tika pieņemts pēc prezidenta Žorža Pompidū apspriedēm ar aizsardzības ministru Mišelu Debrē, ievērojot, ka pašreizējā situācija Vidējos austrumos ir pārāk riskanta un ka ir maz izredžu, ka ASV un Pad. savienība varētu vienoties par atbruņošanās līgumu tuvākā nākotnē.

Francija nevar pārspēt lielvalstis atomieroču spēka ziņā, bet gan mēģinās atvietot pašreizējās atombumbas ar ūdeņraža bumbām. Pašreiz Francijai ir 50 Mirage IV tipa atombumbvedēju, kuŗu lietderība tiek pagarināta līdz 1980. gadam. Starplaikā Francija grib palielināt savu atomzemūdeņu floti līdz piecām zemūdenēm un apbruņot tās ar Polaris tipa raķetēm, kuŗas būtu spējīgas darboties 1240 izveidojot virszemes atomraķetes, — 1500 jūdžu radiusā.

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.
TEL. 759-6283

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

LATVIEŠU NAMS
491 College ielā, Toronto 4
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKĀ
ATSEVIŠĶI NUMURI PĒRKAMI TORONTO

Broadview Delicatessen
165 Danforth Ave.
Baliant Newspaper
272 Spadina Ave.
Esto Meat Products
691 Mt. Pleasant Rd.
Lidums Meat
383 Roncesvalles Ave.
Lotus Florists
782 Bathurst St.
Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.
Pavasars Delicatessen
361 Roncesvalles Ave.
Pokor Meat
376 College St.
Venus Florists
331 Roncesvalles Ave.
West Ark — Gift Shop
2282 Bloor St. W.

HAMILTONA
O. Andersons
28 Market St.
Northland Grocery
129 Barton St. E.

Pasūtiniet to draugiem.
Atjaunojiet abonementu.
Nododiet savus sludinājumus, jo panākumi neizpaliks un ar to jūs būsit atbalstījuši laikrakstu Latvija Amerikā
Apgāds „Daugavas Vanagi"

Fotografiski darbi ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju
tel. 863-1166
par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājuma nodošanai.
Benjamiņa filmu laboratorija
247 Richmond St. E.,
Toronto 2, Ontario.

SPORTS

ZIEMEĻAMERIKAS BALTIEŠU MEISTARSACĪKSTES PELDĒŠANA TORONTO

Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes peldēšanā notika decembŗa mēneša vidū. Bija ieradušies peldētāji arī no ASV, kopā 46, kas piedalījās 56 atsevišķos peldējumos pa vecuma grupām. Latviešu spēcīgākie reprezentanti bija A. Grasis no ASV un K. Jirgens no Toronto. A. Grasis laboja savu rekordu 200 jardos brīvā stilā, sasniedzot laiku 1:57.0 (vecais rekors — 2.00.1 — 1969. g.). Latviešiem bija 4 peldētājas un 8 peldētāji. Latviešu meitenes ieguva 1 pirmo, 4 otrās un 4 trešās vietas, bet zēni — 12 pirmās, 13 otrās un 2 trešās vietas. Lietuviešiem bija tikai meitenes, kas ieguva 14 pirmās, 10 otrās un 2 trešās vietas. Igauniete ieguva 10 pirmās, 8 otrās un 7 trešās vietas. Igauņu zēni bija skaitliski vislielākā vienība un ieguva 14 pirmās, 10 otrās un 13 trešās vietas..

Meistarsacīkstēs tika pārspēti 24 rekordi, ieskaitot stafetes un sešās disciplīnās atzīmēti pirmrekordi.

Latviešu sporta interesentiem, protams, ir vēlēšanās zināt galvenā kārtā mūsu jauno peldētāju rezultātus un tie ir sekojoši:

200 jardos brīvā stilā, 15 — 17 g. v. — 1. A. Grasis 1:57.0 rek., 2. igaunis Soots 2:32.0, 3. igaunis H. Tallmeister — 2:35.5.

200 jardi brīvā stilā visām vecuma grupām — latvietis K. Jirgens sasniedza 2:08.0. 100 jardos stila peldējumā meitenēm 10 g. v. un jaunākām D. Vagnere pirmā ar pirmrekorda laiku 2:16.6, 50 jardos brīvā stilā 11 un 12 g. meitenēm uzvarēja igauniete T. Asmus — 29.6, bet latvietes A. Avena un V. Mackara palika 4. un 5. vietā ar laiku 43..9 un 44.0 100 jardi tauriņstilā zēniem 13 un 14 g. v. uzvarēja igaunis P. Asmus — 1:04.5, atstājot latvieti I. Grimbu otrā vietā ar 1:11.9. 200 jardos brīvā stilā zēniem 11 un 12 g. v. uzvarēja V. Ūdris 3:11.5, seko R. Vagners 3:26.7 un E. Kalniņš 3:38.6. 200 j. stila peldējumā zēniem no 13 — 14 g. v. uzvarēja igaunis R Entmaa — 2:28.8, otrais A. Silis 3:06.5.

100 j. brīvā stilā zēniem 15 — 17 g. v.uzvarēja A. Grasis — 53.4, seko igaunis T. Šonberg — 55.1, pārējie igauņi seko ar laikiem pāri 1 minūtei. 100 j. brīvā stila peldējumā visām vecuma grupām uzvarēja latvietis, Toronto vidusskolu meistars K. Jirgens ar 56.2, nākošais igaunis J. Daniel (sen). ar laiku 1:03.3. 50 j. uz krūtīm meitenēm 10 g. v. un jaunākām pirmā vietā P. Krīma, igauniete, ar 55.0,—latviete D. Vagnera palika trešā vietā ar 1:10.0. 50 j. uz krūtīm meitenēm 11 un 12 g. v. uzvarēja lietuviete M.Glanerte — 37.3, otrā V. Mackara 53.7 un trešā A. Avena 53.9. 50 j.; uz krūtīm zēniem 11 — 12 g. v. uzvarēja R. Vāgners — 45.2, otrais E. Kalniņš 45.7. 100 j. uz krūtīm zēniem 13 — 14 g. v. uzvarēja igaunis R. Entma — 1::16.3, otrais I. Grimba 1:24.6, A. Silis palika ceturtais — 1:35.0. 500 j. brīvā stilā visām vecuma grupām zēniem uzvarēja A. Grasis — 5:34.4, otrais K. Jirgens — 5:59.4. 50 j. peldēšanā uz muguras meitenēm 10 g. v. un jaunākām uzvarēja P. Krīma — 53.0, otrā T. Pajos 55,0,bet latvietesA. Ūdre un D. Vagnera palika trešā un ceturtā vietā ar laiku — 5.92 un 1:04.0. 50 j. 11 — 12 g. v. meitenēm uzvarēja T Asmusa — 36.8, bet latviešu meitenes A. Avena un V. Mackara sekoja ar 47.9 un 56.5. 50 j. peldējumā uz muguras zēniem līdz 10 g. v. uzvarēja O. Daniels — 50.0, otrais latvietis A. Vagners — 50.1 un trešais igaunis V. Everts — 57.7. 50 j. peldējumā uz muguras zēniem 11 — 12 g. v. uzvarēja V. Ūdris — 37.9, seko E. Kalniņš — 44.2 un igaunis U. Vastopa 47.0. 100 j. peldējumā uz muguras zēniem 13 — 14 g. v. uzvarēja igaunis R. Entmā — 1:08.0, otrs A. Silis — Ūdre — 50.-, trešā T. Pajos — 1:27.0. Tauriņstila peldējumos: 50 j. zēniem 11 — 12 g. v. uzvarēja V. Ūdris ar 43.2, seko R. Vāgners — 50.5 un ig. U. Vastopa 54.0. Brīvā stilā meitenēm 50 j. distancē, 10 g. un jaunākām uzvarēja P. Krīma — 47.6, otrā A. Ūdre — 50.1, terša T. Pajos — 52.6, ceturtā D. Vāgnera — 54.1. 50 j. brīvā stilā zēniem 11 — 12 g. v. uzvarēja V. Ūdris — 32.7, seko E. Kalniņš — 36.2, U. Vastopa — 36.7 un R. Vagners — 37.5. 50 j. brīvā stilā zēniem līdz 10 g. v. uzvarēja O. Daniels — 41.9, otrais A. Vāgners — 42.5, trešais V. Evarts — 46.5. 100 j. brīvā stilā 13 — 14 g. v. zēniem uzvarēja ig. R. Entma — 57.8, otrais ig. P. Asmus — 58.8, trešais I. Grimba — 1:03.8, ceturtais A. Silis — 1:11.3.

Jauni rekordi stafetēs: 4x50 j. brīvā stilā zēniem 15 — 17 g. v. igauņi — 1.44.2, vecais rekords piederēja latviešiem ar laiku 1:49.6. Stila peldējumā 15 — 17 g. ve. igauņi — 1:58.4, vecais piederēja lietuviešiem — 2:04,3. Meitenēm 13 — 14 g. v. brīvā stilā jauns rekors — igauņietes 2:14.0, vecais lietuvietēm — 2:18.0. Stila peldējumā stafetē igauņietes laboja rekordu — 2:28.5, vecais rekords pastāvēja kopš 1964. gada un piederēja latvietēm — 2:42,2.

Sacīkšu vadība bija laba un īpaši nopelni par sacīkšu noorganizēšanu pieder igauņietei E. Krīmai, kura ir rūpējusies par to, ka tagad igauņiem aug Toronto daudz jaunu peldētāju.

Ž. Zentiņš

Poļu strādnieki prasa preses brivibu

Tūkstošiem kuģu būvētavu strādnieki Gdanskā (Dancigā), Polijā, kur izcēlās pagājušā mēneša nemieri, kas nogāza valdību, pārtrauca darbu 18. janvārī uz 6 stundām, pieprasot jaunajai valdībai tālākas politiskas un saimnieciskas pārmaiņas. Strādnieki piedraudēja ar jaunu streiku, ja viņu prasības neievēros. Darbu rita maiņā pārtrauca milzīgās Ļeņina kuģu būvētavas, kur nodarbināti 16.000 strādnieku. Viņi atgriezās darbā, kad apsolīja, ka vadošajiem direktoriem un strādnieku delegācijai atļaus doties uz Varšavu, lai iepazīstinātu valdību ar strādnieku prasībām. Tajās lekļauta komūnistu pārstāvju atcelšana, kuŗi pavēlējuši šaut uz demonstrantiem nemieru laikā un strādniekus nosaukuši par „huligāniem" televizijas raidījumos.

Ir pazīmes, ka vietējie varasvīri mēģinās strādniekus nomierināt. Vietējās partijas izpildvaras pāstāvis Staņislavs Celichovskis, apstiprinādams nemierus kuģu būvētavās, sacīja: „Mums jāļautā, cik ilgi tā var turpināties valdības apdraudēšana, katru dienu nākot ar jaunām prasībām?" Kuģu būvētavu strādnieku atbrīvošanu Staņislava Kocioleka un Mečislava Mocara atcelšanu, kuŗi no politbiroja kontrolē valsts drošības spēkus, jaunā komūnistu partijas vadītāja Edvarda Gīreka vai valdības galvas Pjotra Jaroševica apmeklējumu, augsto produkciju normu atcelšanu, apcietināto kuģu būvētavu strādnieku atbrīvošanu, kas arestēti nemieru laikā, un preses brīvību. Strādnieki izteikušies, ka partija apsolījusies turpmāk sniegt objektīvas ziņas par streiku komūnistiskos laikrakstos.

Nemieri izraisījās pirms Ziemsvētkiem pēc valdības paziņojuma par pārtikas cenu pacelšanu. Nav zināms, cik daudz personas nonāvētas nemieros, bet novērtējums ir vairākos simtos. Viens no nopietnākajiem incidentiem bija Gdanskā, kur nemierniekiem pirmās stājās preti bruņotas milicijas vienības, kas lietoja pat ieročus. Gdanskā un Štetinē vēl tagad vairāk miliči tiek piekauti, bet daži iemesti ostā un noslīcināti. Šī klusā tautas atriebība ir izraisījusi pāniku milicijā. Daudzi miliči uzdodas par slimiem, cīti izstājas no milicijas dienesta, bet daļa lūgusi pāriet uz citām pilsētām, baidoties tautas atriebības. Agrākie partijas ideologi Mečislavs Mocars un Zenons Kliško, kas pavēlēja šaut uz nemierniekiem, jau padzīti no politbiroja. Staņislavs Kocioleks izsauca visu strādnieku dusmas, nosaukdams viņus par „huligāniem un traču rīkotājiem". Komūnistu partijas vietējā laikraksta galvenais redaktors Čelichovskis apsolījies par streikiem ziņot savā laikrakstā. Poļu televīzijas darbinieki izdarīja uzņēmumus savai ziņu chronikai kuģu būvētavās, bet Rietumu žurnālistiem ieeja bija aizliegta.

Vai pamieru pagarinās?

Apvienoto nāciju vidutājs Vidējo austrumu krizē Jarings atgriezies no Izraēlas apmeklējuma, kur viņš apspriedās ar ministru prezidenti Meieri un ārlietu ministru Ebanu. Zviedru diplomāts Dr. Jarings paskaidroja, ka sarunas bijušas „lietderīgas un interesantas". Jarings saņēmis Izraēlas plānu konflikta atrisināšanai, kurā pieminēti visi lielāko Vidējo austrumu nokārtojumu aspekti: vienošanās par taisnīgu un ilgstošu mieru, brīvu kuģošanu pa internacionāliem ūdensceļiem, arabu bēgļiem, apiešanos ar kaŗa gūstekņiem un Izraēlas spēku atvilkšanos no okupētajām arabu territorijām. Abi Izraēlas pārstāvji, Meire un Ebans apstiprināja, ka viņi neizslēdz nevienu jautājumu no sarunām. Diplomāti uzskata par ievērojamu panākumu, ka Izraēla pirmo reiz ar Jaringu iesaistījusies substantīvās apspriedēs.

Dr. Jarings pēc atgriešanās no Jeruzalemes ar Izraēlas priekšlikumiem iepazīstināja Ēģiptes pārstāvi Zajatu un Jordānijas delegātu Elfaru. Sarunās iejaukties parti ierosinājumus nav publiski komentējuši. Turpretim Kairo laikraksts Al Gomhouria raksta, ka Ēģiptes miera plāns aicina 4 lielo miera uzturēšanas spēkus zem Apvienoto nāciju karoga un Drošības padomes jaunām vadlīnijām vēl pirms pamiera izbeigšanās 5. februārī. Tas arī prasa Izraēlas evakuēšanos no ieņemtajām arabu territorijām.

Ēģiptes sūtnis Zajats iesniedza Apvienoto nāciju sūtnim Jaringam savas valdības ietelkumus nedēļu pēc Izraēlas priekšlikumu saņemšanas, Jaringa apmeklējuma laikā Jeruzalemē Zajats izteicās, ka viņš ir saņēmis savas valdības priekšrakstus, kā atbildēt uz Izraēlas priekšlikumiem Jaringam, bet atteicās ielaistīes tuvākos paskaidrojumos. Ēģiptes sūtnim bija apspriede ar Apvienoto nāciju ģenerālsekretāru Utantu par Vidējo austrumu situāciju. Diplomātisko aprindu ziņas līdz šim nedod cerības, ka arabi būtu atraduši ko jaunu vai pieņemamu Izraēlas priekšlikumos. Izraēla pastāv, ka tā jau iepriekš vēlas saņemt piekrišanu par pašreizējo robežstāvokļa atzīšanu pirms vispār kādas miera sarunas un kaŗaspēka atvilkšanās varētu notikt. Katrā ziņā Meira ir norādījusi, ka viņa nesagaida no arabu puses pozitīvu nostāju, turpretim Zajats ir atteicies izsacīties, kādu nostāju ieņems viņa valdība iepretim Izraēlas priekšlikumiem. Apvienoto nāciju pūles virzīt miera sarunas uz priekšu neveicas un Ēģipte ar Jordaniju apspriežas par jautājuma nodošanu atpakaļ Drošības padomei, kas arī lūgs tagadējā pamiera pagarinājumu pēc 5. februāŗa.

Jordānijā, Amanā, atkal notikušas sadursmes starp valdības kaŗaspēku un Palestīnas partizāniem, kas turpinājās jau vairākas dienas. Jordānijas valdība un palestīniešu partizānu vadība uzaicinājusi pārtraukt sadursmes starp valdības kaŗaspēku un partizāniem. Bet partizāni ir sadalījušies vairākos nogrupējumos un nav zināms, vai viņi šim aicinājumam paklausīs.

Jasera Arafata vadītie partizāni, 17. janvārī draudēja lietot bruņotu varu pret kreiso palestīniešu grupu, kuŗa aicināja gāzt kaŗaļa Huseina režīmu Jordānijā un atvietot ar kreiso režīmu. Alfatas galvenais referents sacīja, ka Palestīnas atbrīvošanas frontes partizāni ir atbildīgi par neseno uzbrukumu Jordanijas armijas patruļai, un ka tiem būs jāstājas speciāla partizānu tribunāla priekšā.

Čikagas latviešu jaunatne pretkomūnisma darbā

Čikagas latviešu organizāciju apvienība, uzsākot 1971. gada darbību, sasauca pretkomūnisma komitejas sēdi Čikagas latviešu namā. Sēdi vadīja komitejas priekšsēdis L. Neimanis, protokolēja T. Zieriņš. Uzrunā organizāciju apvienības priekšsēdis R. Kalunds ziņoja, ka pagājušā gadā par ietekmīgāko izvērtusies latviešu piedalīšanās demonstrācijās pret lietuviešu jūrnieka S.Kudirkas izdošanu Pad. savienībai. Demonstrācijās aktivitāti uzrādījusi Čikagas latviešu jaunatne. Čikagas latviešu jaunatnes pulciņa priekšnieks G. Bočka paskaidroja, ka šajās demonstrācijās, viņa aicināti, piedalījušies arī Milvoku, Grand Rapidu un Kalamazū jaunieši. T. Zieriņš piebilda, ka latviešu jaunatnes aktivitāti šajā gadījumā ar lielu atzinību novērtējis arī lietuviešu laikraksts Draugas.

L. Neimanis ziņoja, ka pretkomūnisma komiteja jau 18. novembrī izsūtījusi rezolūcijas nevien ASV prezidentam un augstākiem valdības locekļiem, bet arī visiem Illinojas senātoriem un kongresa locekļiem. Diemžēl saņemts tikai neliels atbilžu skaits. Aizkavēts sēdē ierasties. Apspiesto tautu komitejas priekšsēdis V. Vīksniņš bija piesūtījis rakstveida pārskatu, kas uzrādīja jo plašu un rosīgu darba lauku. Apspiesto tautu komiteja nosūtījusi protesta vēstules ASV prezidentam, ārlietu ministram, senātoriem un kongresa locekļiem S. Kudirkas lietā. Komiteja uzsvērusi, ka būtu jāpanāk, lai kongress ar likumu uzdotu valdībai rūpēties, ka visi valdības resori saņemtu instrukcijas kā turpmāk līdzīgos gadījumos rīkoties.

Komiteja vāc parakstus, lai godinātu Kudirkas piemiņu. Apspiesto tautu komiteja piešķirusi R. Briezem Apspiesto tautu piemiņas medaļu par bezbailīgo nostāju un liecinājumu S. Kudirkas lietā. Komiteja drīzumā izdos Apspiesto tautu piemiņas marku, iegūtos līdzekļus paredzot pretkomūnisma darbam. Sēdes nobeigumā dalībnieki vienojās lūgt ikvienu Čikagas latviešu organizāciju sūtīt savu pārstāvi pretkomūnisma komitejā un pēc tam izdarīt jaunas valdes vēlēšanas.

I. Š.

IZIREJAMS
SAULAINS
2 ISTABU DZIVOKLIS
ar virtuvi un vannas istabu.
Zvanīt HO 5-5317

Padomju sūtniecības — spiegu centrāles

Rietumvācijas valdība apstiprinājusi ziņu, ka viens no vadošajiem Pad. savienības sūtniecības pārstāvjiem atstājis Vāciju pēc tam, kad atklāts, ka viņš vadījis spiegu tīklu Rietumvācijā. Valdība apstiprināja padomju sūtniecības darbinieka aizbraukšanu tikai tad, kad laikrakstā „Die Welt" parādījās ziņa, ka pirmais sekretārs P. F. Borovinskis ir viens no galvenajiem padomju slepenā dienesta locekļiem.

Laikraksts „Die Welt" izteicās, ka Bonna nav oficiāli atņēmusi Borovinskim diplomāta tiesības Rietumvācijā, sakarā ar pašreizējo attieksmju uzlabošanas politiku ar Pad savienību un Austrumeiropu. Bonna parakstīja savstarpējo neuzbrukšanas un sadarbošanās līgumu ar Maskavu pērngada 12. augustā, bet tas vēl nav ratificēts. Bonnas valdības referents Ridigers fon Vechmars izvairījās sacit, ka Borovinskis „izraidīts", bet norādīja, ka Bonna un Maskava ir atradusi par vajadzīgu „sadarboties Borovinska pēkšņās aizceļošanas lietā."

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

MINEAPOLE

Mineapolē 1. janvārī savā 84. dzīves gadā veļiem piepulcējās Emma Kaulēna, bijušā ģimnaziju direktora Cesvainē, Pļaviņās un Siguldā Maksimiliana Kaulēna dzīvesbiedre. Nelaikē bija beigusi Maldoņa ģimnaziju un strādājusi kā skolotāja Krievijā. Nelaikē atstāj vīru un 3 precētas meitas ar ģimenēm Mineapolē.

MILVOKI

Jaungada sagaidīšanu Milvoku latviešu namā rīkoja Milvoku DV apvienība kopīgi ar Latviešu nama valdi. Viss sarīkojuma atlikums paredzēts nama apsildīšanas ierīču iegādes un uzstādīšanas izdevumu segšanai. Kamēr vecākā un vidējā paaudze jauno gadu sagaidīja nama augšējā zālē, jaunieši nodevās deju priekiem apakšējā zālē. Pusnakti svētku viesus uzrunāja Vecais gads (E. Leimanis), bet laimes novēlēja Jaunais gads (Karina Šamile). Sarīkojuma zāle bija gaumīgi un vakaram piemēroti dekorēta A. Kreišmaņa un A. Peniķa vadībā. Par viesu pacienāšanu rūpējās nama dāmu komiteja un vanadžu kopas dalībnieces B. Kreišmanes un M. Cukuras vadībā.

Vanadžu kopas eglītes vakaru 2. janvārī Milvoku DV namā ievadīja māc. J. Meistera svētbrīdis. Par piemērotu programmu bija rūpējusies M.Valtere-Einberga. Dziedāja vanadžu sekstets dir. V. Aparjoda iestudējumā. M. Valtere-Einberga deklamēja. Jaunais kokļu ansamblis Edm. Medņa vadībā (R. Dzelzkalns, Māra Lībante un Baiba Skraučeva) atskaņoja vairākas tautas dziesmas. Viesu vidū redzēja Blāķa ģimeni no Rokfordas, jaunatnes atbalstītāju Dr. A. Zepu, pazīstamo sab. darbinieci E. Klaustiņu un Gaŗezera aktīvo darbinieci A. Zepi. Pie vanadžu klātajiem vakariņu galdiem viesus uzrunāja DV apvienības priekšnieks V. Aparjods, cildinādams vanadžu pašaizliedzīgo un rosīgo darbību enerģiskās kopas priekšnieces Mirdzas Cukuras vadībā. Vakars aizritēja dziesmās un spraigā domu izmaiņā par sabiedriskās dzīvēs aktuālitātēm.

ep

KAS TIEK ATGĀDINĀTS VĀCU SKOLU JAUNATNEI

Pagājuši jau gadu desmiti kopš vācu nacionālsociālistiskais režīms uzsāka žīdu iznīcināšanas akciju. Tagad daži apšauba, ka Hitlers būtu nogalinājis 6 milj. žīdu. Kā gan tas varējis notikt, ja Vācijā pirms kaŗa, 1939. gadā, vispār dzīvojuši mazāk par pusmiljonu žīdu? Pēc „Saturday Review" ASV 1970. gada decembrī publicētajiem skaitļiem par žīdu genocīdu atsevišķās valstīs, kas savukārt ņemti no Rietumvācijas autores Hannas Fogtas grāmatas, kuŗu lieto vācu skolās, žīdu skaits visā Vācijā 1939. gadā vairs bijis tikai 210.000 Uzdots arī iznīcināto žīdu skaits atsevišķās valstīs, no kuŗām trīs pirmās vietās minēta Polija, Pad savienība un Rumānija, kam seko pārējās 13 Eiropas valstis. Minēts arī Latvijas vārds, kas uzskaitīto valstu sarakstā atzīmēts 10. vietā, Lietuva 7., bet Igaunija nav piemināta. Pēc uzrādītā kopskaita Hitlera akcijā miruši pavisam 5.978.000 žīdu. Interesanti, ka pašā Vācijā atzīmēti tikai 170.000, bet pirmajā vietā ir Polija ar 2.800.000 un otra Pad. savienība ar 1.500.000.

—bi—

HAMILTONA

DV Hamiltonas nodaļas gadasapulce notiks 31. janvārī plkst. 4 pēcpusdienā Latviešu biedrības telpās, pēc kuŗas sekos biedru vakars. Līdz ņemami groziņi. Vanadžu kopas pilnsapulce paredzēta 2. februārī plkst. 7.30 vakarā latviešu namā.

Hamiltonas latviešu biedrības koŗa vakaru 6. janvārī atklāja ar dziesmu „Trīcēj' kalni, skanēj meži". Sarīkojumu vadīja Baiba Šmita - Kalēja. Koŗa diriģentam Imantam Saksam, pateicībā par līdzšinējo darbu, koŗa pr-ce Malja Zemīte pasniedza tautisku lampu. Ar dziesmām piedalījās „Edijs un Fredijs" (E. Pulciņš un A. Grīnbergs), kā arī jaunās koristes Aija Bramane, Lūcija Novika un B. Šmita - Kalēja. Vakars aizritēja dziesmās un jautrībā.

BĢK

Kanadā skaļākas kļūst balsis par lielāku ekonomisku neatkarību no ASV un citām valstīm. Dadža karikatūra

AKTUĀLAIS KAŖADĀ

☆ Ārlietu ministrs Šārps paziņojis sava resora paplašināšanu. Sākot ar 1. aprīli, tas pārņems pakalpojumus vairumam Kanadas pārstāvību ārzemēs, ieskaitot ārlietu dienestā ap 1000 darbinieku, kas prasīs gandrīz 10 milj. dol. budžeta pielikuma. Pakalpojumos ieskaitīti finanču un personāla administrācija, inventāra pārraudzība, cejojumu izkārtošana un biroja darbinieku sagāde.

☆ Pēc pensiju likuma grozījumu pieņemšanas ap 2000 vissmagāk skarto kaŗa veterānu Kanadā saņems no 800—2480 dol. piešķīrumu gadā. Likuma grozījums parlamenta apstrādāšanā ir jau kopš 1969. gada un to cer pieņemt februārī. Vienā no noteikumiem paredzēts, ka 100% invalidi būs tiesīgi pieprasīt īpašus pabalstus, kas, apvienoti ar pensiju un aprūpes piešķīrumu, varētu ģimenei sniegties līdz 9.864 dol. gadā, nemaksājot par to nodokļus.

☆ Finanču ministrs Bensons, kuŗš pretojās nodokļu samazinājumam ekonomiskā stāvokļa stabilizēšanai, tai vietā ieteicot lielāku naudas apgrozījumu, pasvītroja savu pārliecību, ka bezdarbs vēl šogad mazināšoties. Nodokļu samazinājumu aizstāv konservātīvo līderis Stenfilds. Bensons par lielo bezdarbnieku skaitu šoziem vaino General Motors uzņēmumu streiku un strādnieku vadību nebeidzamos kriviņus, kuŗu sekās „normālajam" bezdarbnieku skaitam pēdējos mēnešos pievienojušies ap 50.000 jaunu.

—ns

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont..

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA

Ilgs ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:

Vārds, Uzvārds .....

Adrese: .....

.....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Abonēšanas maksa

Kanadā un ASV		Eiropā un Austrālijā	
1 gada abonements	$21.00	1 gada abonements	$16.00
6 mēnešu „	$11.50	6 mēnešu „	$ 8.50
3 mēnešu „	$ 6.00	3 mēnešu „	$ 4.50
1 mēneša	$ 2.50		

Stokholmas laikrakstā „Dagens Nyheter" lasāms, ka kāda Malmes dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis laulāšanas ceremonijā 34 gadus vecajam šoferim Arnem Lundam jautājis šai aktā formālo: „Vai esat ar mieru ņemt Karinu Broderseni par sievu?" Uz to jautātais atbildējis: „Man jau nekā cita neatliek!" Tā kā ierēdnis šo paskaidrojumu nav varējis pieņemt kā atbildi, līgavainis pēc mazas vilcināšanās piebildis: „Nu jā. . ." Laikraksts komentē, ka līgava bijusi 48 gadus veca un ļoti enerģiska.